

Dood, oordeel, hel en Hemelse glorie

1

Een studie ter gelegenheid
van november 2019
Stadsarchief POPERINGE

Bidprentjes voor 1900

Ter gelegenheid van de erfgoeddag 2008
Onzen Heertje erfgoedvereniging vzw Poperinge



Deel 1



Vagevuur en het
lijden van
Christus

O Felix Culpa

De vreemde
speling van de
theologie.

Barmhartigheid
Gods In
handbereik.



Jezus, Maria, Jozef



De katholieke devoties tot Maria (paternoster, hart met bloemen), het Heilig Hart (gedoornkroond) ondersteunen de overtuiging dat de mens niet sterft (bladeren van de klimop).

Het kruis

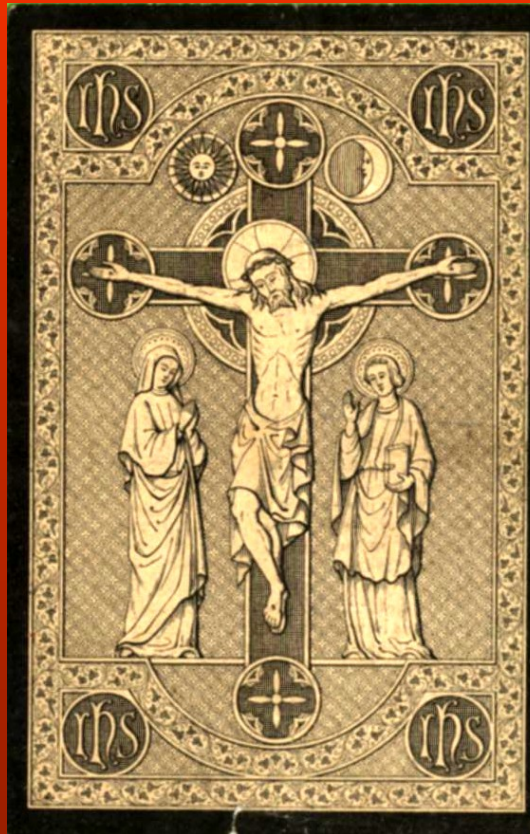


Onder het kruis daar werd de oude mens vernietigt. Daar stond de nieuwe Eva. De oude slang is vernietigd door het kruis: de hoop voor de mensheid. Daar raakte de hemel de aarde met vuur (bliksem: over Jerusalem).

Stabat Mater



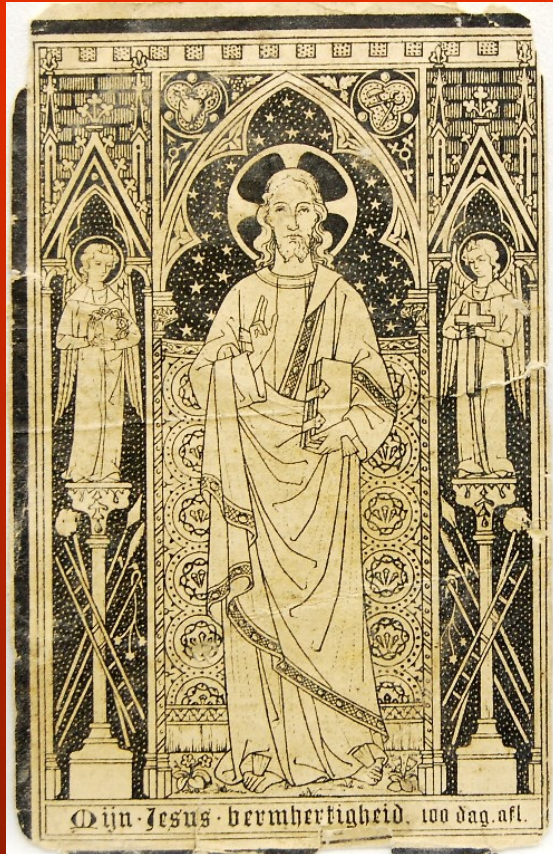
Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem



Stabat Mater Dolorsa: Onder het kruis stond Zijn Moeder. Daar kreeg Johannes de zin: “Ziedaar uw Moeder”. Daar stond de nieuwe Eva, de Bruid (Johannes, de kerk), Jerusalem... Daar waren sterren aan de hemel. Daar stond de tijd stil tussen maan en zon.

“Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem”: Hij vernederde zich tot in de dood.

Arma Christi 1

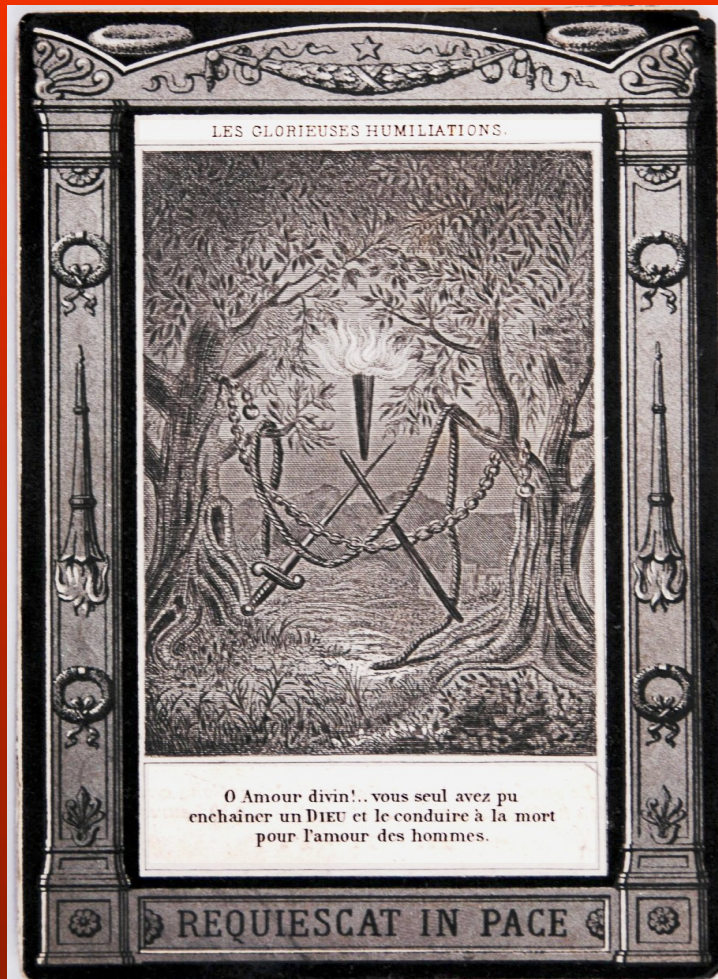


De arma Christi waren de tuigen waarmee Christus was gekruisigd en onze zonden mee uitkocht. De voorwerpen komen vaak voor: de nagels, de fakkel, de lantaarn, de spons, de lans, de kelk met edik en gal, de ladder, de geselkolom, de gesel, de kruik van Pilatus, de 30 silverlingen, de dobbelstenen, de hamer, de doornenkroon, het kruis...

Arma Christi 2



Ook bij het kruis dat op de kast stond, op de schilderijen... waren deze herinneringen aangebracht.



Arma Christi 3

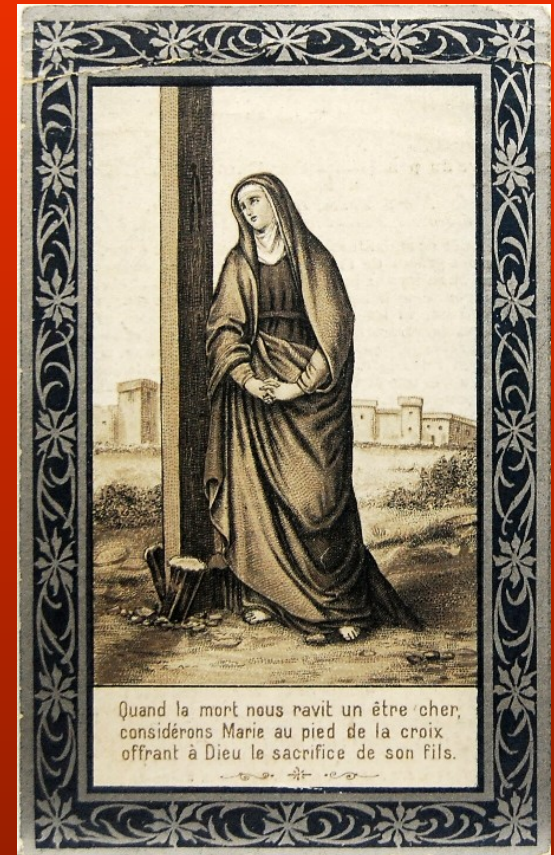


De arma Christi waren werden meditatief gebruikt en gaven de beproefde mens een beeld van de solidariteit van Christus met de getroffen mens. Op allerlei (soms vreemde) manieren heeft men de ondoorgrondelijke Goddelijke Liefde (Amour divin) proberen in beeld te brengen. De omgekeerde fakkels wijst op de wanhopige menselijke situatie.



Arma Christi 4

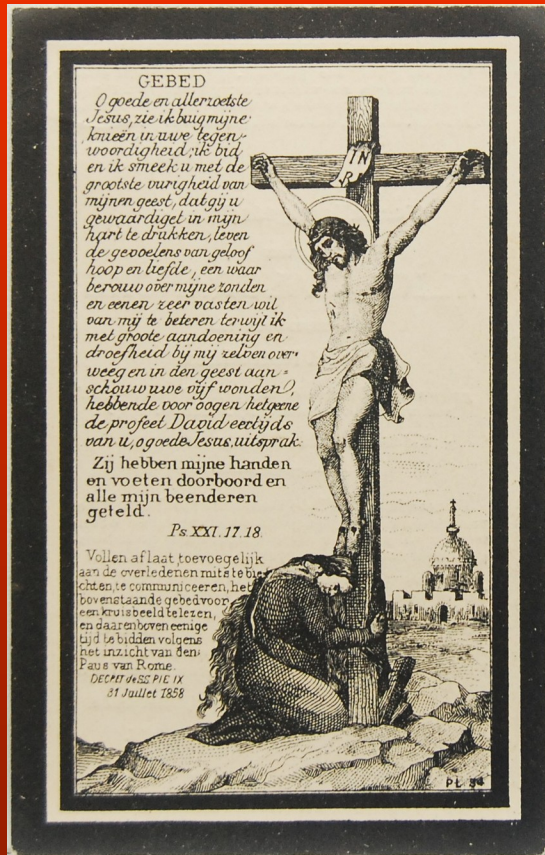
Aan de voet van het kruis 1



Het beroep op het lijden van Christus is dé verzekering voor de toegang tot de hemel.

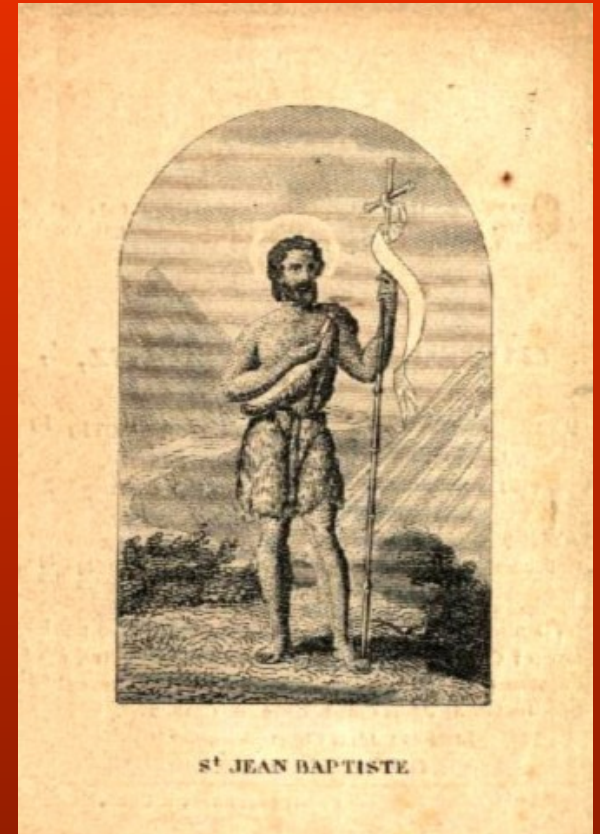
Opdat degene die achterblijven zich onder het kruis zouden scharen, bij de vrouwen, of bij Johannes en Maria zijn het geliefkoosde taferelen: Maria, Maria Magdalena of de Stabat Mater. Terloops wijst men ook op het troostvolle contact met Veronica.

Aan de voet van het kruis 2



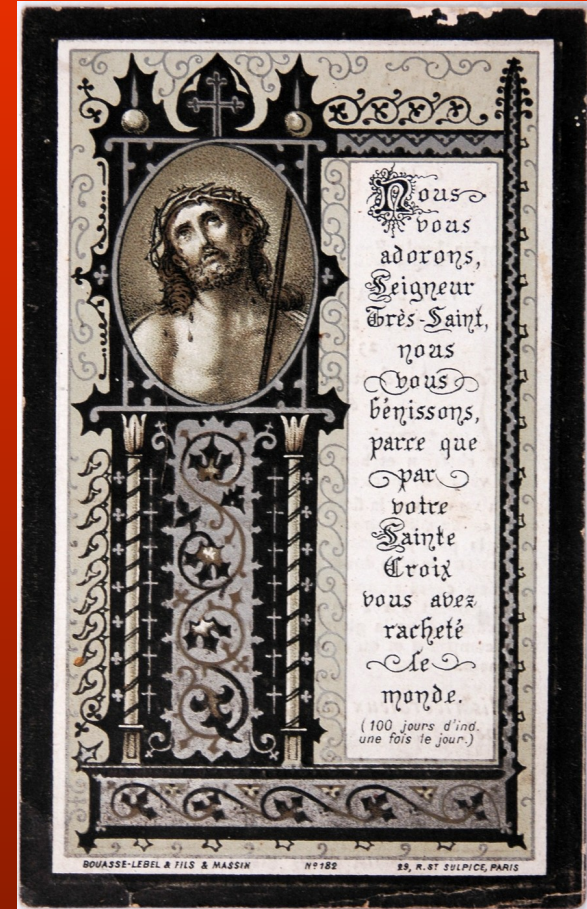
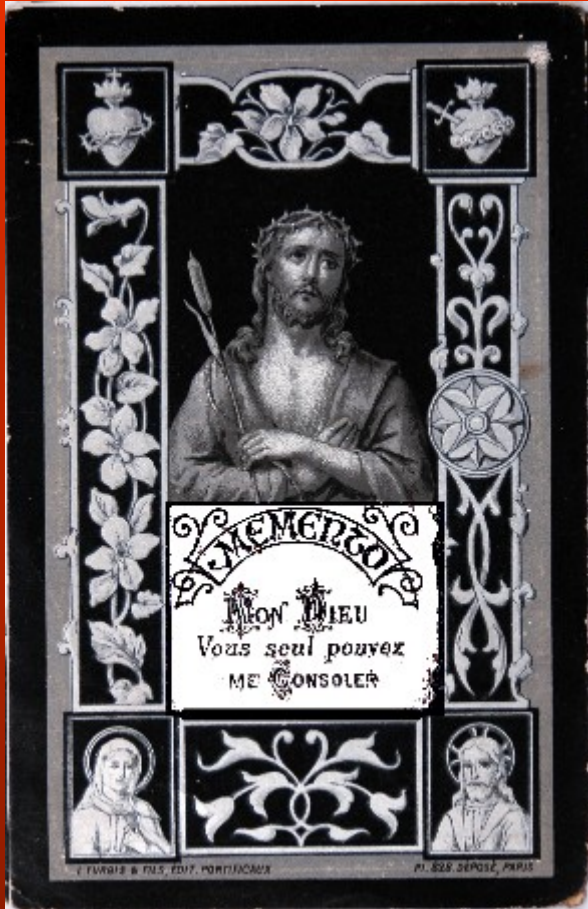
Jerusalem: de stad van de vrede (ier sjaloom) is een verwijzing naar de plaats van het historisch gebeuren en ...in de verte ook naar het Nieuwe Jerusalem: de stad van de eindtijd. Ook het gebed voor de goede dood stuurt aan op mede-lijden met Christus.... Verbonden met de idee van de verrijzenis een hoogst vertroostende gedachte.

Lam Gods dat de zonden van de wereld wegneemt



De schilderij van het Lam Gods was in zijn betekenis wellicht beter bekend voor de 19de eeuwse gelovige dan voor ons. Het apocalyptisch beeld van het Lam dat offerend zijn bloed geeft, de Hogepriester die offerend (wierook) de schuldige bevrijdt van de zonden, het Lam Gods dat Pasen en verrijzenis realiseert... beelden die opnieuw moeten worden verklaard. Het spreekt voor zich dat de tv-vreemde mens van de vorige eeuwen er meer dan een clip-meditatie aan had om het beeld te overwegen. Zo komt ook Joannes de Doper in het vizier....

Ecce Homo 1



Ziet de mens! De prijs voor onze verlossing.

Ecce Homo 2



Ziet de mens! Telkens weer vanuit het gehele spectrum van de heilsgeschiedenis.
De klimop van het eeuwig groen (eeuwig leven) en de spotkoning met de dorre septer.

Het vagevuur 1

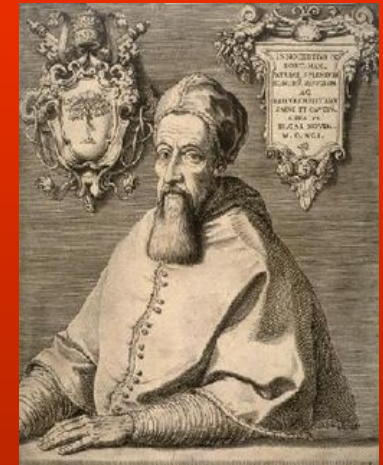


De Hemel verdienen
dat kon door
verdienstelijke daden:
de werken van
barmhartigheid.

Zelfs na de dood redt
men zielen uit het
vagevuur.



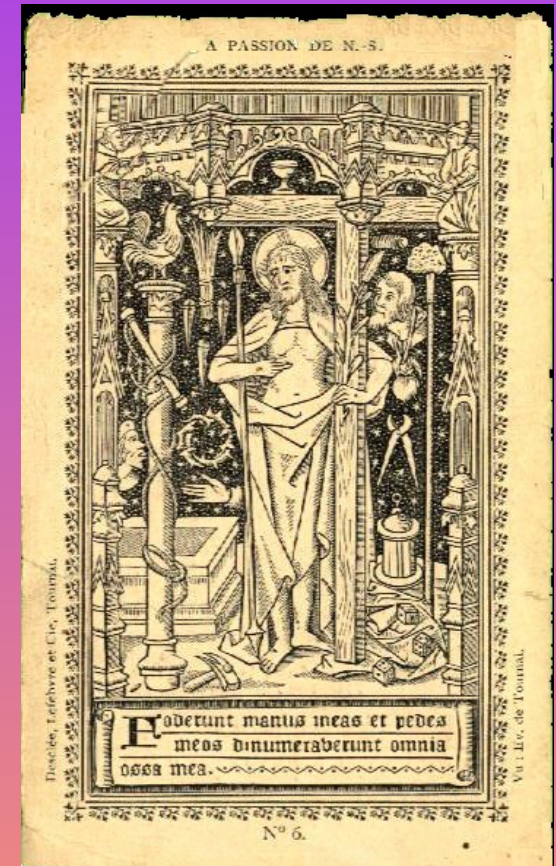
Het vagevuur 2



Innocentius XI verbond aflaten aan de H. Rozenkrans – De H. Dominicus wordt aanzien als propagandist ervan.

Deze praktijk werd aanbevolen om de ziele van het vagevuur te bevrijden.

Lijden



De houding die door de geloofsleer werd aangeprezen tegenover het lijden is op zijn minst vreemd. Op het moment van droevig verlies ging men de leer niet afzwakken!

“Moi-même toujours victime”, ook IK, ook ik .. Altijd slacht-offer. We zijn onmiddellijk weer in de buurt van de arma Christi.



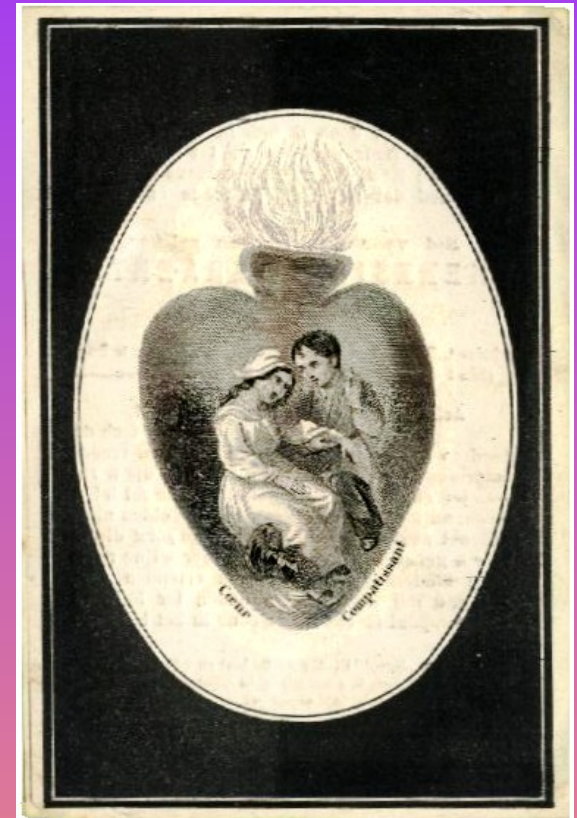
Het broze lichaam, smart, lijden en 'zinskwellingen' is het 'menschelijk leven'..



Lijden 3

De 'dodelijke beproeving', de kroon van doornen van Jezus, waar Maria naar verwijst bracht 'beloning' (verdiensten) die handgeld zijn voor de 'hemelse glorie'. Die 'hemelse glorie' is uiteindelijk ons enig vaderland.

Medelijden 1

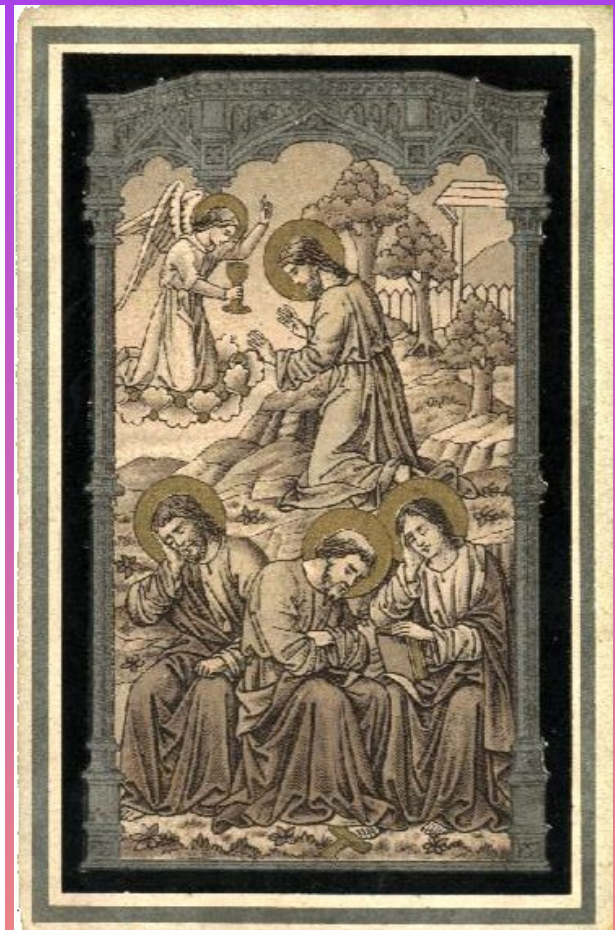
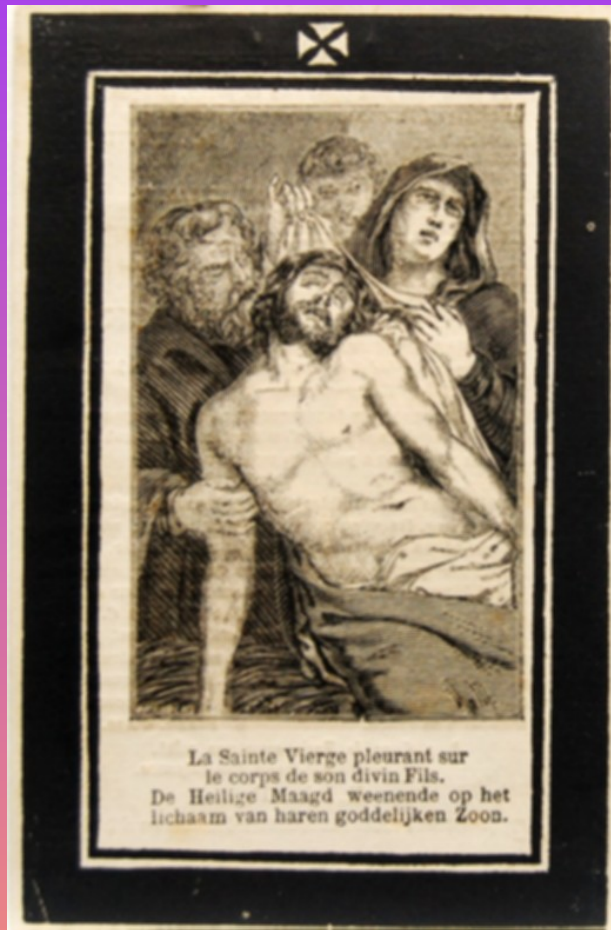


Naar het beeld van Jezus (IHS) en Maria (M) overweeg het lieden van de andere en van de Heer (4 wonden) dat stemt tot solidariteit en wordt aangeraden als de beste manier om met het leed van de overleden zusters en broeders en hun naaste omgeving om te gaan.

De vrucht van deze overweging zijn: barmhartigheid (breedhartigheid), genade, medelijden, empathie en sterkte.

(Pius IX verbond hieraan in 1816 100 dagen aflat)

Medelijden 2



Medelijden zoals Maria – op de uitnodiging uit de hemel – met vallen en opstaan...

God alleen 1

GEBED VOLLEN MET AFLAET.

JESUS CHRISTUS TOT VOORBEELD

Zie my hier, o lieven en goeden Jesus, neder geworpen in Uwe aller heiligste tegenwoordigheid U biddende met al de vurigheid myner ziel te willen in myn hert printen gevoelens van geloof, hoop en liefde van leedwezen over myne zonden, van een vast voornemen van U niet meer te vergrammen. Terwyl ik niet groote aendoening en droef

MARIA TOT ONDERSTEUN

heid, by myn zelven overweeg en in den geest aenschouw Uwe vyf wonden, voor oogen hebbende hetgeen den Propheet David reeds van U, o goeden Jesus, zeide: Zy hebben myne handen en voeten doorboord, zy hebben alle myne beenderen geteld (Ps XXI 17.18)

EN DAERNA NIETS NIETS

Vyf mael het onze vader en het wees gegroet

ALS LIEFDE EN OPOFFERING

ZOO GY WILT KOMEN MET MY VERZAAKT U ZELFS NEEMT UW KRUIS EN VOLGT MY EVANG.

DEPOSE

+

GOD ALLEEN TOT GETUIGE

J.C. TOT VOORBEELD

MARIA TOT ONDERSTAND

EN DAN NIETS NIETS EN ZELFS OPOFFERING

D.O.M.

Van Lyden op het kruis bereikt steeds de dierde gemoet En waer natuur's siert is heezeliche onsteroed

R. I. P.

GOD ALLEEN TOT GETUIGE

JESUS CHRISTUS TOT ONS VOORBEELD

MARIA TOT STEUN

EN DAN NIETS NIETS

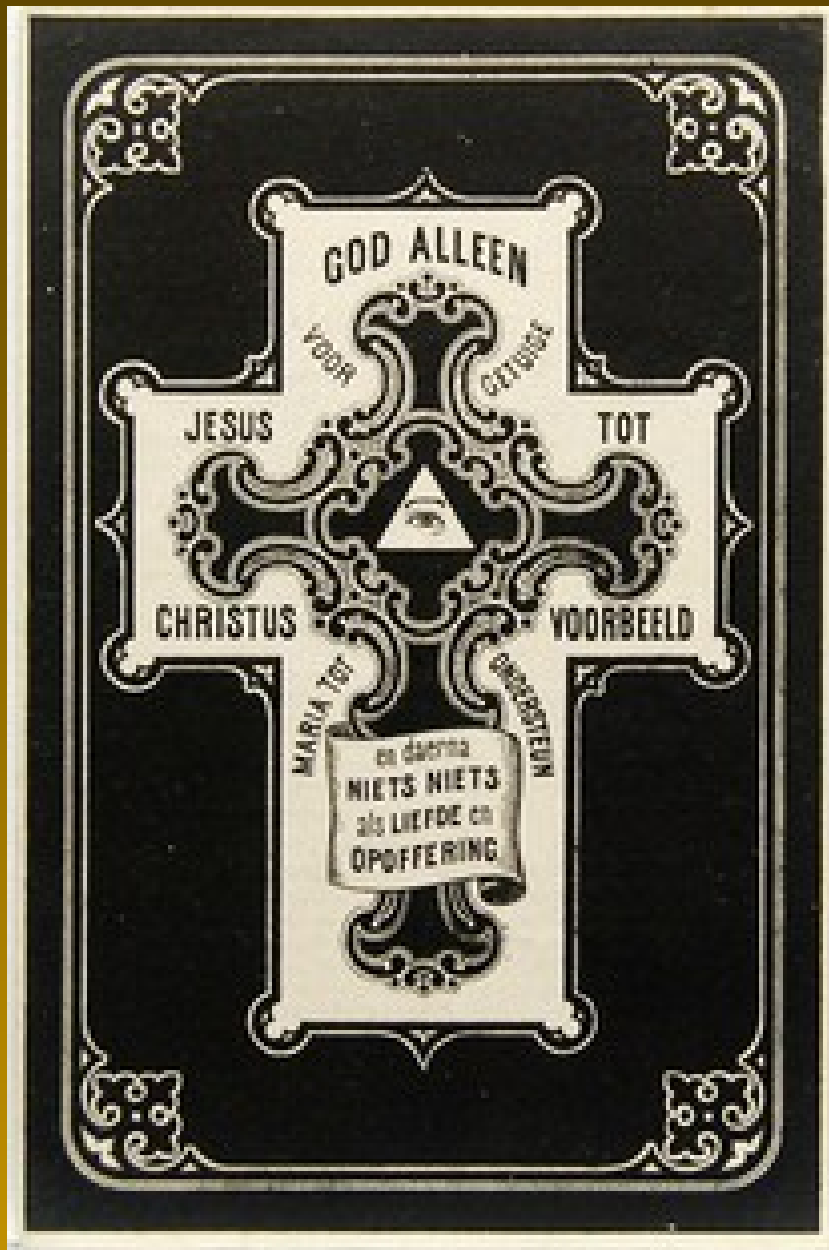
DAN LIEFDE EN ZELFS OPOFFERING

INDIEN GIJ MIJ VOLGEN WILT VERZAAKT U ZELVEN NEEMT UW KRUIS EN VOLGT MIJ EVANG.

Gebed.

O zoete Jesus, levende, lijdende en stervende uit liefde voor ons, verleent ons de genade van met U te liden, zoo als Gij en voor U, op dat wij levende, lijdende en stervende in uwe liefde, ook met U eeuwig gelukkig mogen zijn, Amen.

Een meer gebruikte slogan (God alleen) en het gebed voor de volle aflaat moeten heel bekend hebben voorgekomen in de context van het overlijden. We vinden de woorden in meerdere vormen terug: *God alleen voor getuige (oog) Jezus Christus tot voorbeeld (Vlammend Hart, doornen kroon, arma Christi), Maria tot ondersteun (M., Hart van Maria), en daarna verder niets als liefde en opoffering. Zo gy wilt komen met My, verzaekt uzelfs.. Neemt uw kruis en volgt mij.. Evang(elië).*"



God alleen 2

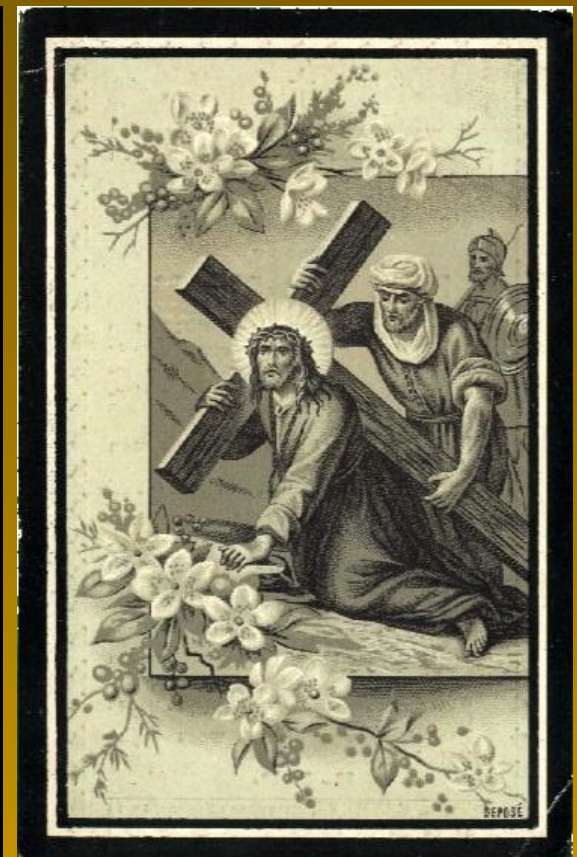
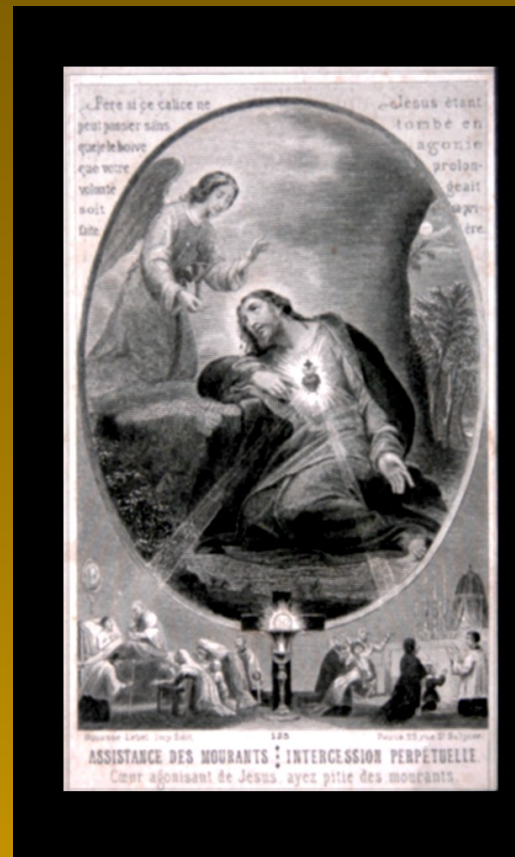
Gods oog in de driehoek (drie-ene God), alomtegenwoordig.

Die Enige, die Unieke roept op om alles te geven. Niets NIETS anders dan

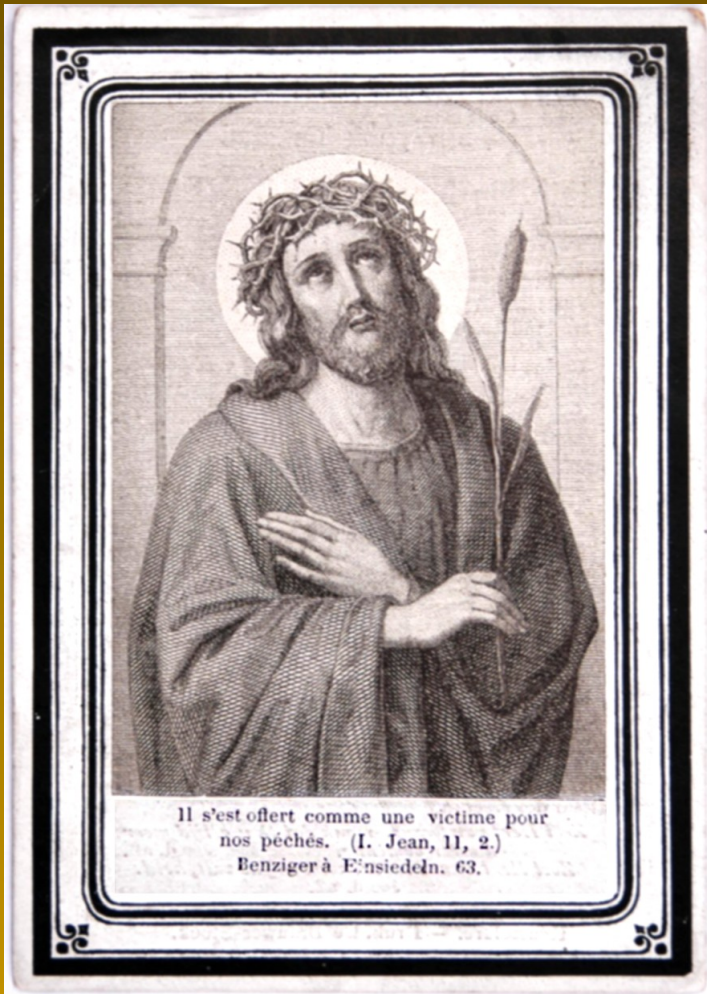
LIEFDE en OPOFFERING past voor die Ene God.

De prijs voor de zonde: het lijden van de Heiland 1

De geseling - De doodstrijd - De kruisweg



De prijs voor de zonde: het lijden van de Heiland 2



Ziet de mens.



De prijs voor de zonde: het lijden van de Heiland 3

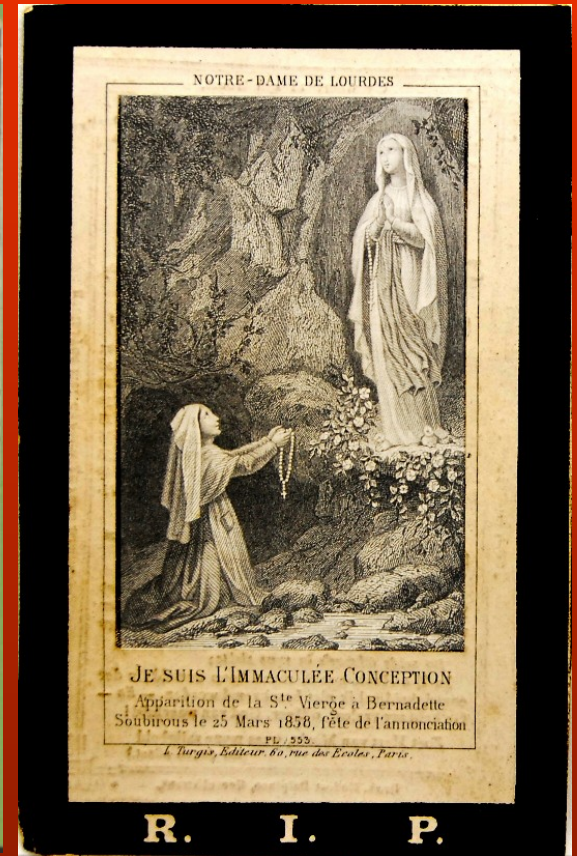
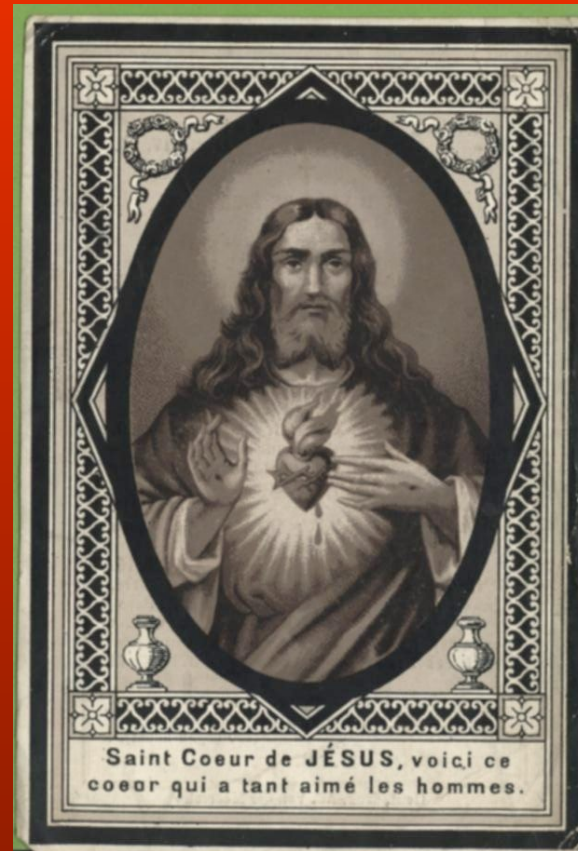
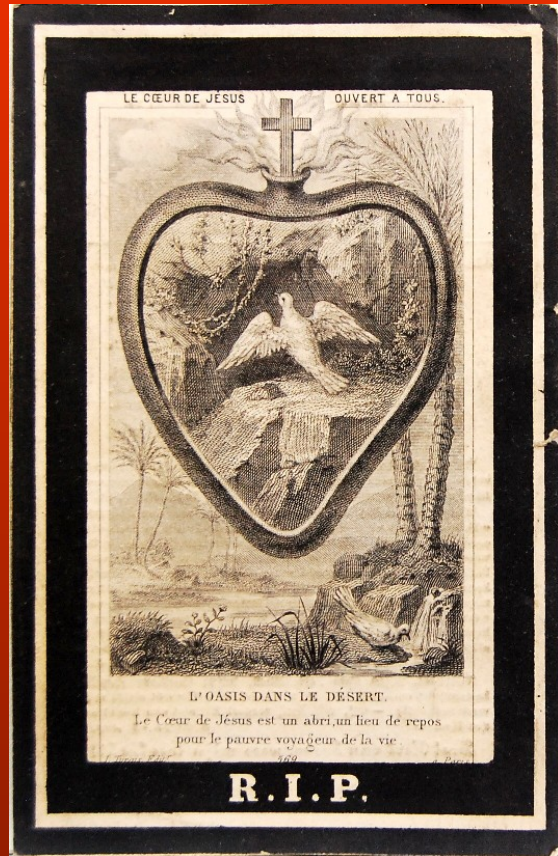


Zonde blijkt niet een ongedefinieerd en eng begrip te zijn.. Het egoïsme van de mens heeft vele en uiteenlopende verschijningsvormen.



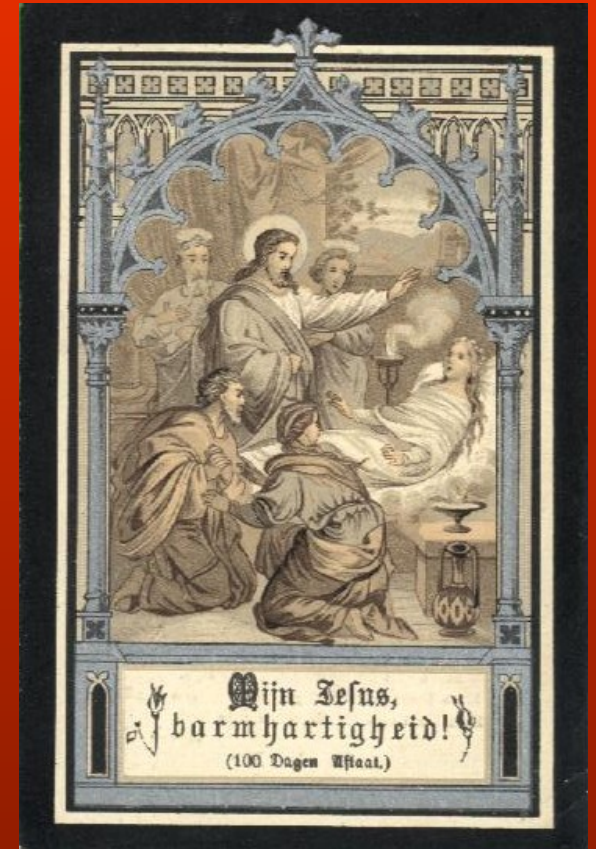
De zondesuld is betaald door de Heer.

Aanleiding tot devotie 1



Vooral de devotie tot het H. Hart (na Margareta Maria Alacoque) was in trek. Dit kon tot vreemde voorstellingen leiden. De oase in de woestijn is daar een voorbeeld van. De devotie tot Maria (met het doorboord hart), Jozef (met lelie) en het Heilig Hart (doornenkroon, vlam en kruis) zijn modeldevoties. Ook Lourdes hoorde bij de aanbevolen praktijken.

Aanleiding tot devotie 2



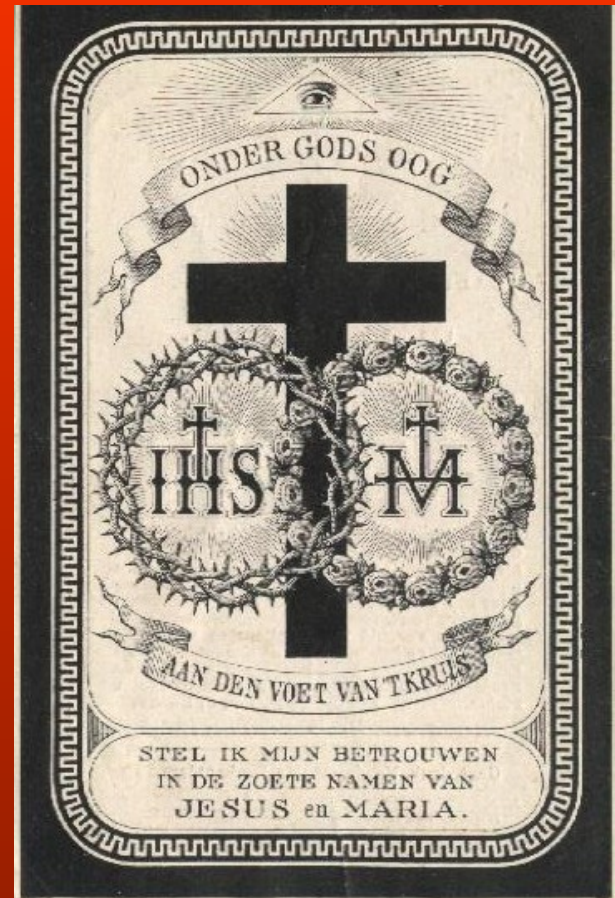
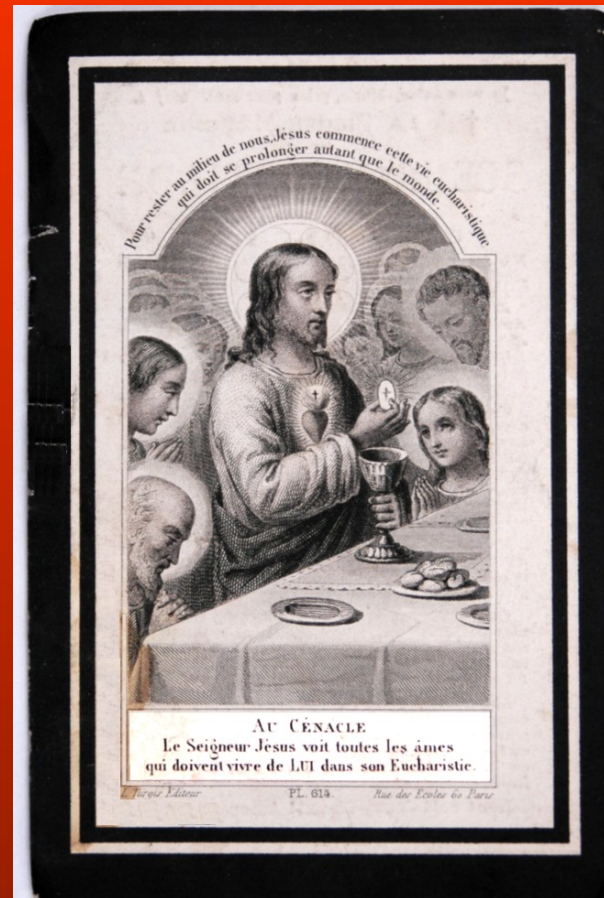
De devotie tot Maria's (hart zonder kruis) en het Heilig Hart (doornenkroon, vlam en kruis) zijn verzilverd. De telkens terugkerende lelies roepen om zuiverheid.

Aanleiding tot devotie 3



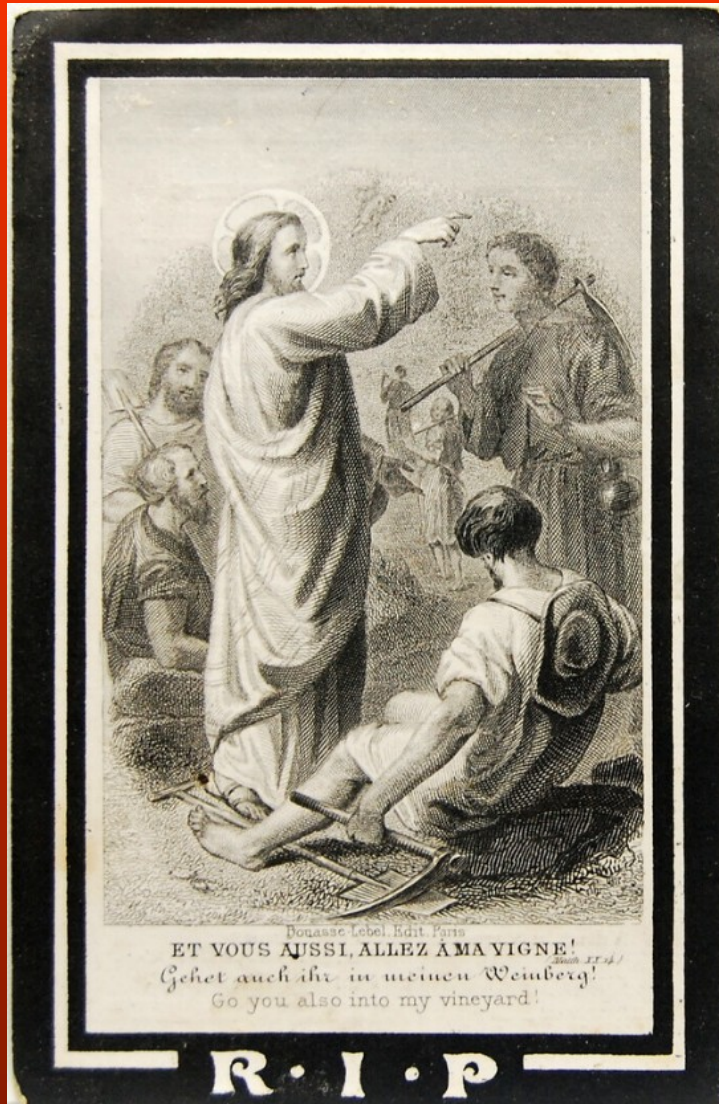
De devotie GAVEN - wijze meisjes – nederigheid - gastvrijheid.

Aanleiding tot devotie 4



De katholieke devoties tot Maria (paternoster, hart met bloemen), het Heilig Hart (gedoornkroond) versterken de overtuiging dat de mens niet sterft (de groene bladeren van de klimop). In dit bestaan heeft de Heer gezorgd voor blijvend voedsel. Hij blijft Eucharisch bij ons. De zoete namen van Jezus en Maria en de tegenwoordigheid Gods horen bij het devotioneel patroon.

Aanleiding tot devotie 5



Geloof, hoop en liefde daar zijn christenen toe gezonden.



Aanleiding
tot devotie:
De Heilige
Familie



De
dat

art met bloemen), het F
e klimop). In dit bestaa
blijft Eucharisich bij ons.

ng
Hij

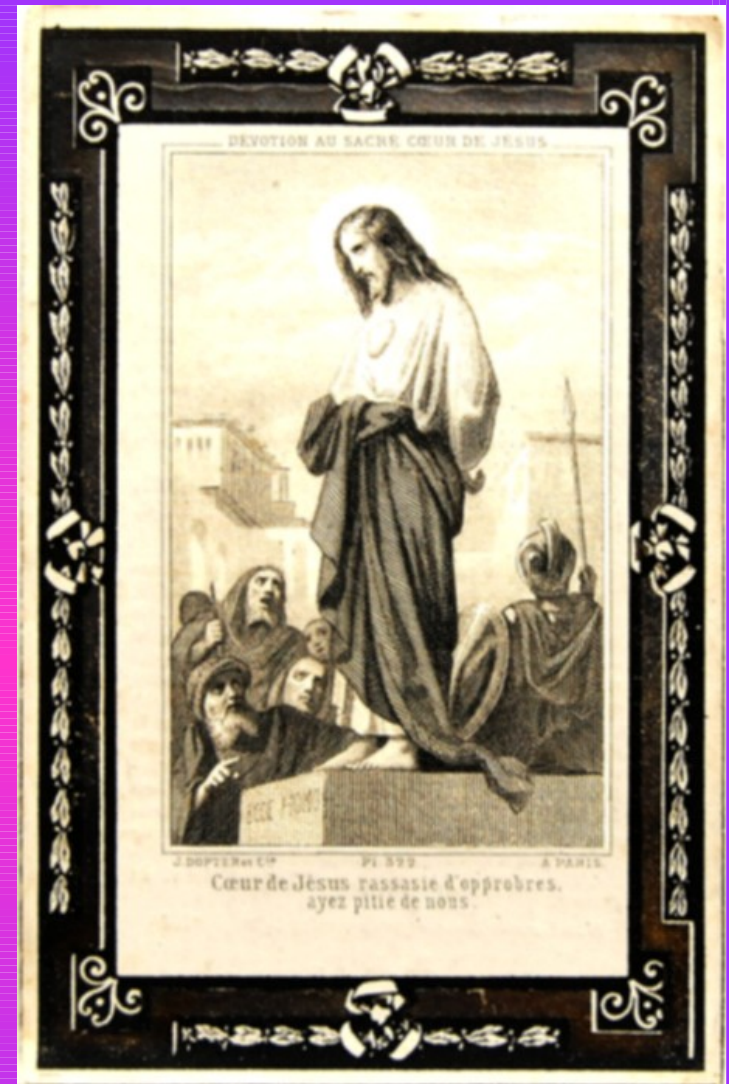
Aanleiding tot devotie: Heilig Hart 1



Het Heilig Hart zou de devote mens begeleiden, toevlucht zijn en hem als over een plank naar de eeuwigheid brengen. Als een lam volgen de gelovigen de Herder. Op hun pad worden ze tegen de Satan (slang) beveiligd.

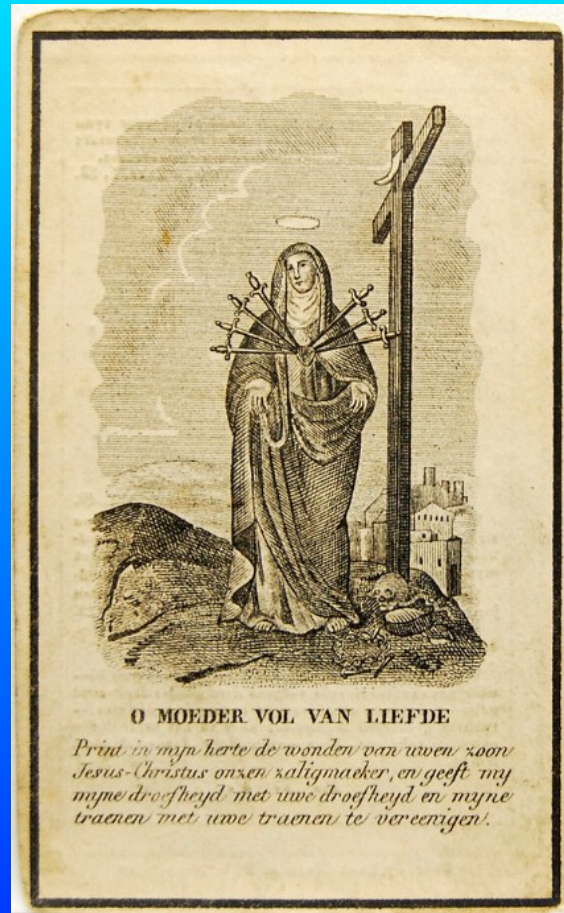
Jesus' Hart vraagt duidelijk wederliefde.

Aanleiding tot devotie: Heilig Hart 2



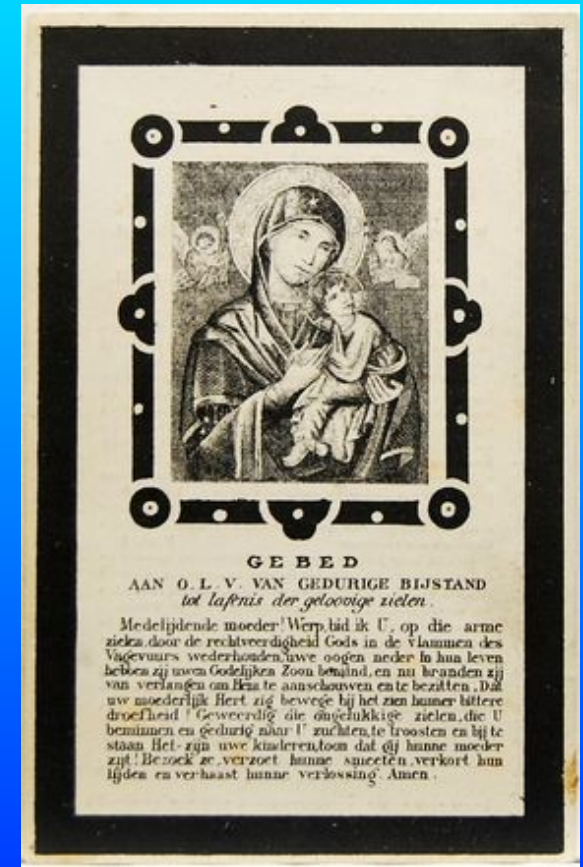
Jezus' Hart vraagt duidelijk wederliefde. Door de ketenen met de aarde te breken stijgt met Zijn Hart naar de hemel.

Aanleiding tot devotie Maria 1



Combinatie kruis, altaar, Maria (Efrem, de Syriër) – Het hart dat liefdevol brandt, de lelie en het aureool als bewoner van de hemel: elementen van troost. De Moeder van (7) smarten begrijpt U.

Aanleiding tot devotie Maria 2



Onze Lieve Vrouw van Goede Raad

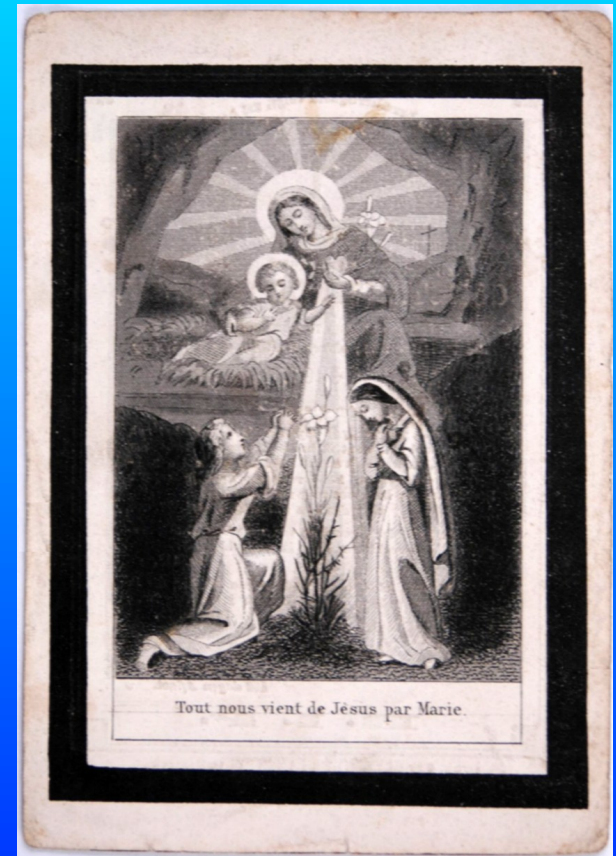
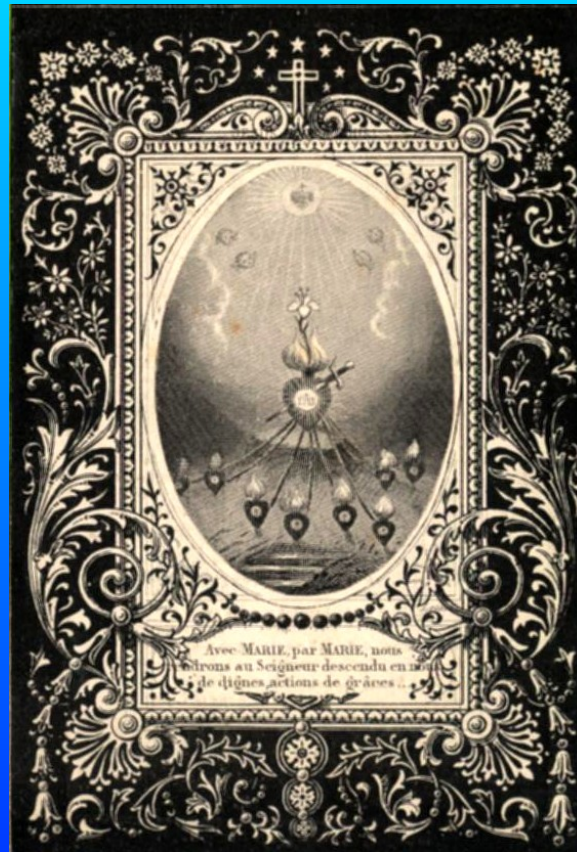
Onze Lieve Vrouw van Altijddurende bijstand.

Aanleiding tot devotie Maria 3



Maria, hulp der christenen en voor die gelegenheid vooral “nu en in het uur des doods. Amen”.

Aanleiding tot devotie Maria 4



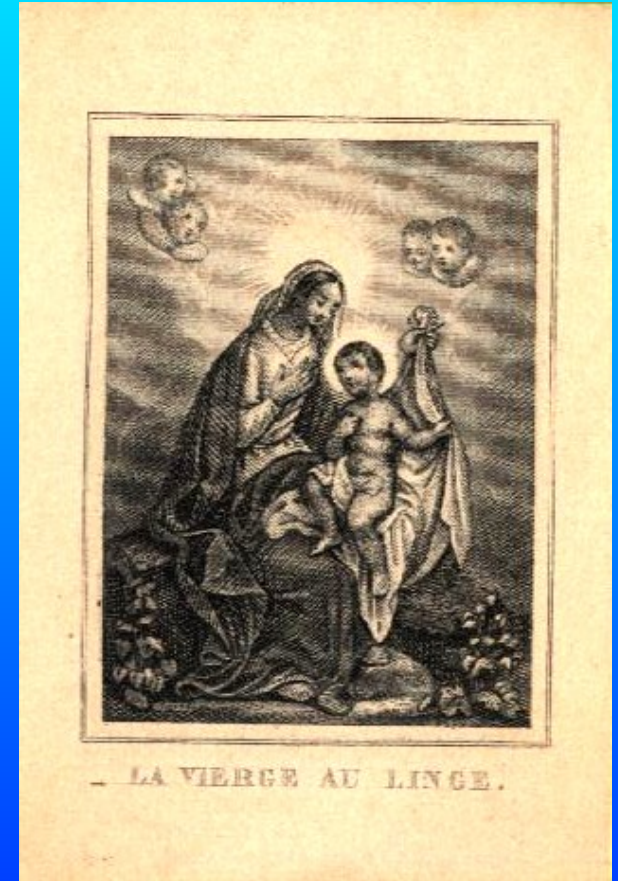
Maria Middelaars. Het symbool is zo te verklaren. Maria heeft een druiventros in de hand. Uit druiven wordt wijn gemaakt. De wijn in de eucharistie wordt het bloed (verlossing) van Christus. Hij is de druivenstok, wij de ranken. "Door Maria tot Jezus". Term: Medeverlosseres.

Aanleiding tot devotie Maria 5



Maria draagt de verwijzing naar haar Hemelse Zoon graag als een tronende. Hier is het kind met het brandend gekroond hart dat de armen wijdt open houdt. Maria staat met de voet op de kop van de slang. Alle wereldse bedreiging van de 'zielzaligheid' worden zo vernietigd. De Onbevleete, de Maagd zal de verlosser ter wereld brengen. Zo komt de gelovige gemeenschap tot O.-L.-Vrouw van het H. Hart.

Aanleiding tot devotie Maria 6



Maria, hulp van de moeders, beschermster en leidster. De maagd met het linnen... De Nieuwe Eva.

Aanleiding tot devotie Maria 7



Maria, de Onbevleete. Oorspronkelijk begenadigd om de moeder van Christus te worden... Later uitdrukkelijk theologisch 'onbevleekt ontvangen'. De begenadigde is onze begeleidster naar de overkant. Stilletjes hoop de christen ontvangen te worden en te delen als Maria.

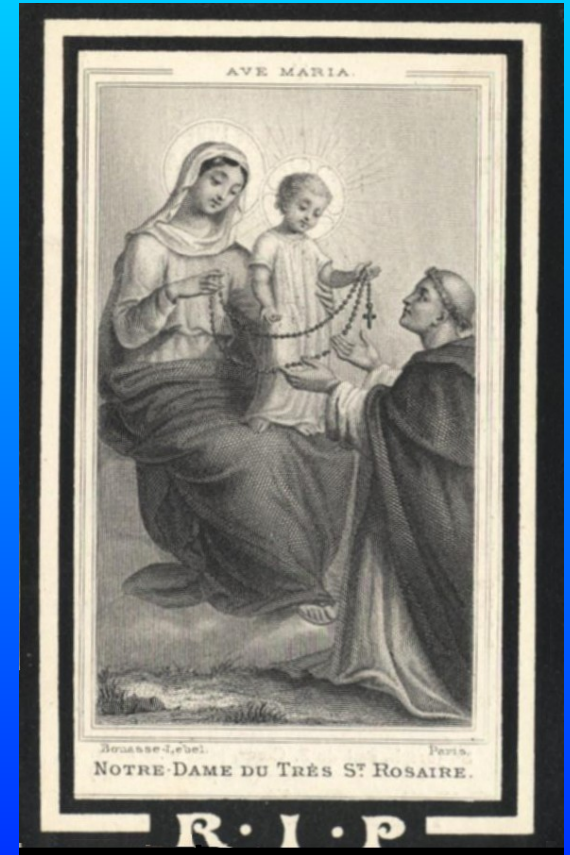
Pieta



O vos omnes qui transitis per viam attendite et videte si est dolor sicut doler meus (Klaagliederen)

O jij allen die hier voorbij gaat, sta stil en heb aandacht (ook) voor mijn droefheid.

Bidsnoer



Druiven – rozen – doornenkroon – Rozenkrans – Jezus Heilig Hart – Heilig Hart van Maria..... korenaren en lisdodde – Lourdes en genezingen – R.I.P.

Scapulier



Maria is ook sterk verbonden met de genadeleer. De kerk verdeelt de genade zegt de R.K.-leer. Kloostergemeenschappen delen de genade via deze lapjes stof uit hun scapulier (kloosterkleed).

Jezus, Maria, Jozef



Jezus, Maria, Jozef een schietgebedje met 300 dagen aflat (en eentje met 100 dagen aflat). De overgave aan deze hemelingen moet onderpand zijn. Wie zijn leven verliest die zal het winnen!

De Dood



De Franse tekst mildert voor een stuk het rauwe beeld.

De rozen geven aanleiding om er liefdevol mee om te gaan.

De “repos”, de rust van de vrede werd in de Latijnse zangen ‘hemels’ geduid.

Requiescat in pace: R.I.P.

En toch....

De enige bedoeling was erop te wijzen dat vandaag deze mens stierf, én dat het morgen U kan zijn!

Want het oordeel dreigt.

Uitdrukkelijk aanwezig, rauw realistisch

De Dood in handbereik



De treurwilg is de blijvende rouw op een kerkhof.
Aan de rand is de hoorn van het altaar. De hoorn
van kracht en altaar van de onderwerping.

De grafbezoekster heeft het hoofd bedekt en weent.
Een houvast mag niet ontbreken: het kruis.

De knoken en de schedel wijzen op de
vergankelijkheid van de mens. Dat is het laatste wat
wegteert.. Vooralleer de mens tot stof en as is
teruggekeerd.

Deze attributen zijn het symbool van de oude Adam,
de zondige mens.



De naakte Dood

De zwarte holle ogen en de gekruiste knoken kijken ons lijkbleek aan.

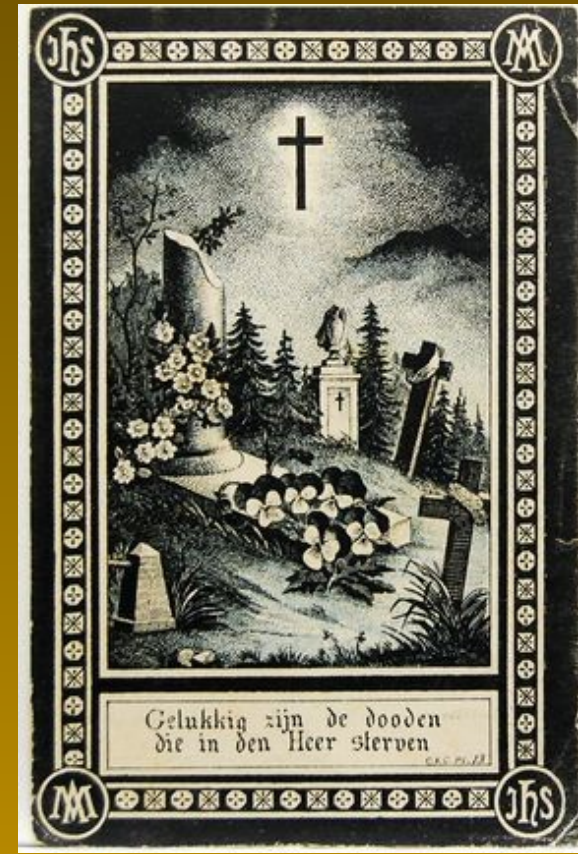
De lijkwade op het kruis wijzen naar het stille graf.

De krans met R.I.P. verraden een kerkelijk begraven zijn.

Het aureool moet ons verwijzen naar de zo moeilijk te geloven verrijzenis waar de gelovige in gelooft.

Het kader is gotisch en verwijst in de Franse lelie naar de edele zuiverheid.

Het graf



Inderdaad alles (hier op aarde) eindigt met het graf... of niet? Er is SPES UNICA: één hoop, de enige hoop.

IHS (ιησους) en MA (Maria) en het voor gelovigen onafscheidelijke kruis.



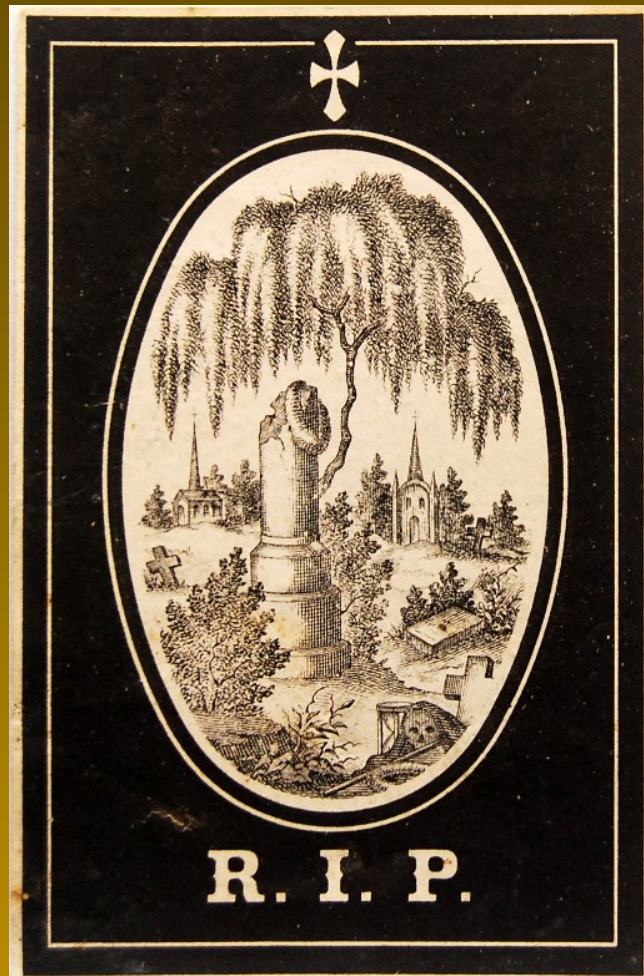
Het kerkhof: de dodenakker 1

De grote treurwilg, het imposante grafmonument met het kleine kruisje in de buurt en de overvloed aan kransen poogt eenzame droefheid te verwoorden.

De kleine kerk in de verte stelt het triomfalisme wel wat in vraag. JHS als afkorting van het Gr. $\eta\theta\sigma\upsilon\varsigma$ R.I.P en het kruisje moeten verwijzen naar de religieuze hoop.

Rechts staat een lelie.

Het kerkhof: de dodenakker 2



De symboliek kan
ook het
onverzoenbare
ontwijken.

De afgeknotte zuil
die spreekt van
definitieve
beschadiging geeft
het idee dat hier
weinig hoop is.

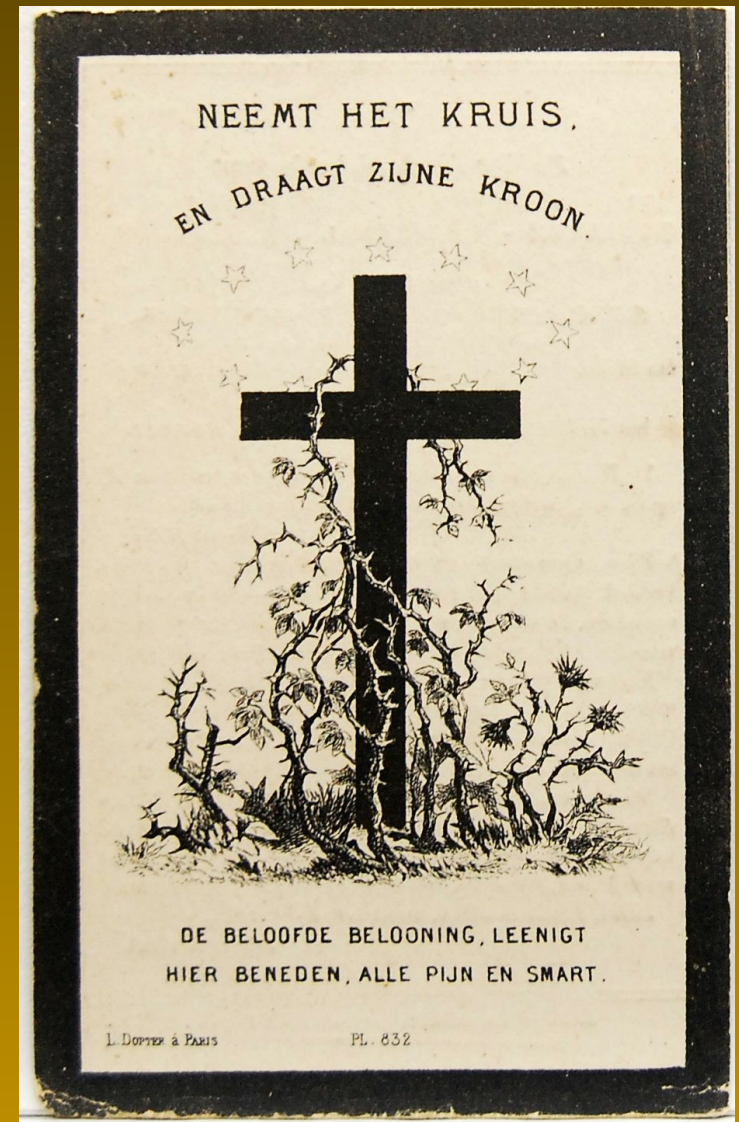
De dood staat op
de loer bij de
zandloper, om
iedere hoek en op
elk tijdstip kan de
dood toeslaan.

Toch kan men
tussen het groen
torensptisen zien
zien.

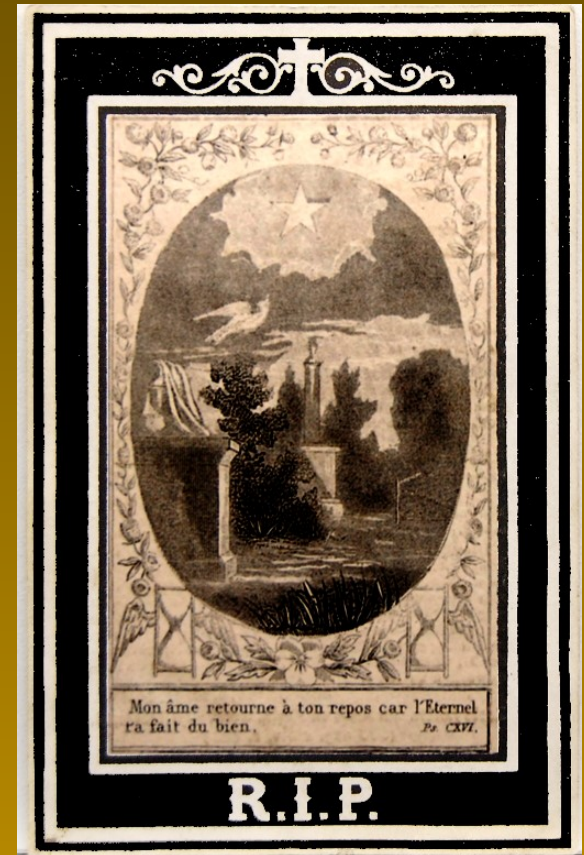
Geloof



Het Concilie van Trente (1563) en de contrareformatie hadden eens en voor goed duidelijk gemaakt dat de gelovigen permanent moesten bijgeschoold worden en dat de geloofswaarheden catechetisch aanwezig moesten zijn. Ook in het funerair gebeuren kregen ze hun plaats.

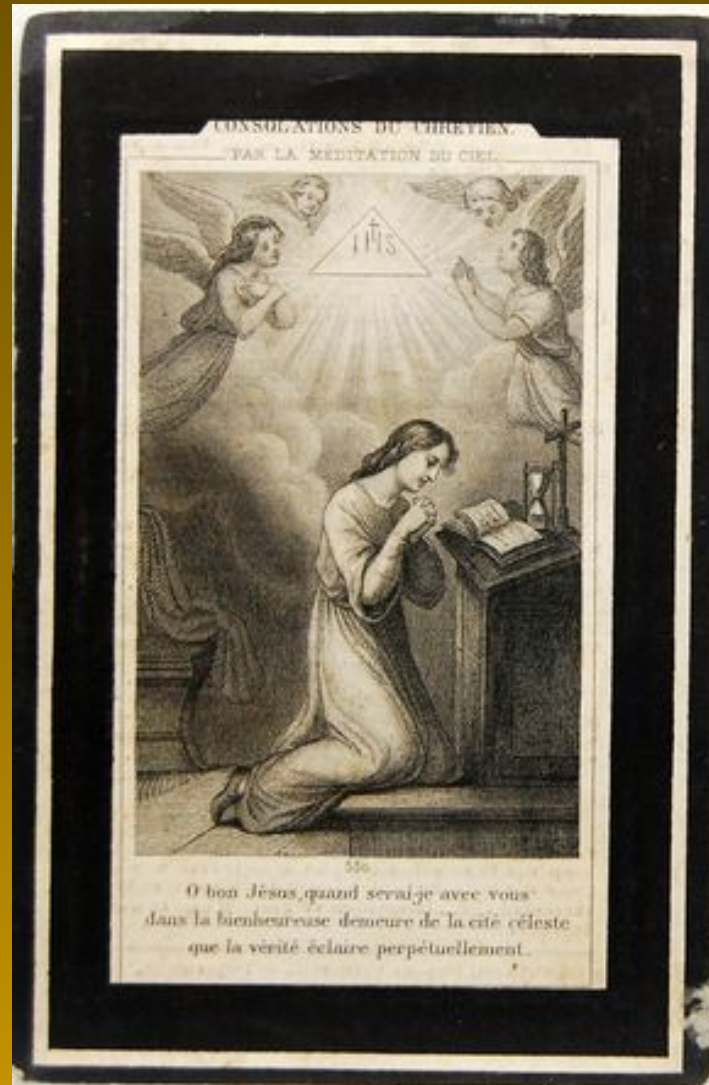


Leerstellig



De filosofie en de theologie hebben voortdurend geworsteld met de begrippen “ziel”, “lichaam”, “geest”.. De duif symboliseerde vaak de “ziel” (vanuit de Gr. filosofen” en hun dualisme) de vluchtige tijd werd uitgebeeld in de gevleugelde zandloper, de urne verwees naar “stof en as” waar we ook volgens Genesis naar terugkeren.

Bevrijding



De 19e eeuwse mens had het niet moeilijk. Vanuit het dualisme zagen ze ziel en lichaam. De dood was als een bevrijding van de ziel opgaande naar God. Hier beneden leefden we in een tranendal. Onze ziel was hier in ballingschap. Hoog in de hemel (via de klimop!) daar is bevrijding.

De Bijbelse tekst: “We hebben hier geen blijvende woonplaats” gaf aanleiding tot dit idee.



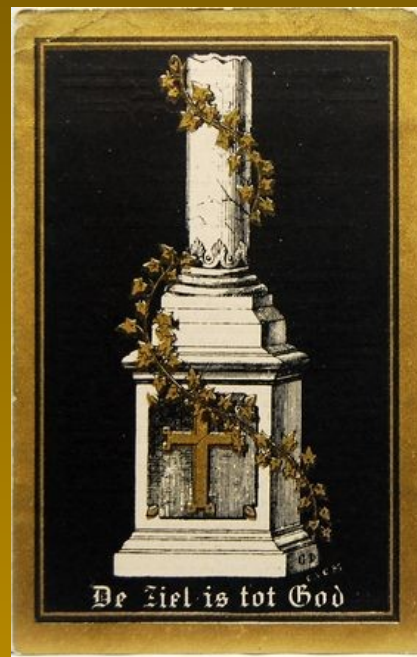
Vaas

De begeleidende tekst looft de overledene die in geur van heiligheid stierf.

(L'odeur de ses parfums nous attire vers Dieu".)

De Urne is voor ons onmiddellijk herinnering aan het recipiënt waar de as van de afgestorvene in wordt bewaard. Dan denken we spontaan op de zin uit Genesis: “tot stof en as zult ge terugkeren”. Deze prent wijst ons echter meer op de gebroken vaas. Het lichaam dat brak en de geest die vertrok. Dit beeld werd verspreid door Saint Sulpice.

De ziel is van God



De ziel is via de Griekse filosofie de verwoording van het geestelijke principe in de mens geworden. Op die manier is sterven aanzien als 'de ziel die het lichaam verlaat'. De bijbel kent echter drie termen: a) 'geestelijke leven' (de 'adem van JHWH' uit het eerste Verbond), b) het leven in het schepsel en het lichaam. c) De ziel die tot God is leeft in het kwadraat.



De zuil (Spreuken)

*Wat het eeuwige
bewerkt blijft dag na
dag (Psalmen XXXIII
– vs 11).*

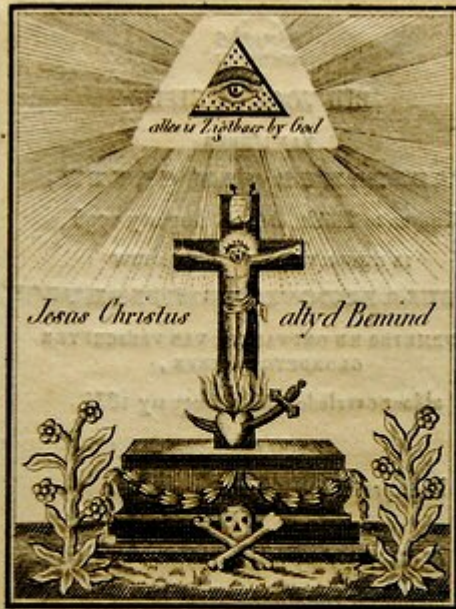
De zuil die verwoest en
gebroken achterblijft
maakt de tegenstelling
met het blijvende. De
duif, die de ziel/het leven
verbeeldt, vliegt naar het
kruis.

De drie-eenheid



De vele concilies uit de eerste tijden van het christendom hebben vaker geprobeerd om tot de precieze omschrijving te komen van God. Van dan af is één van de belangrijkste geloofswaarheden het geloof in de drie-ene God.

Het altaar



STERVELINGEN

Denkt op uw laatste zynde, als gy zult sterven, en zal den oogenblik van uw Doed d'Eeuwighcyd wyt wyzen; overdenkt geduerig dat schrikbax we van Eeuwighcyd o Eeuwighcyd gy alleen zyt verdig van ons zorg en onze gallyten o Eeuwighcyd daer wy nu op gedagt were o bewonderlyke blinshyde van de kinderen der menschen te vergeden die gro en enige Eeuwighcyd.



De vorm van het graf op de prentjes voor 1900 is geïnspireerd vanuit de theologie van de verlossing. Op het altaar hernieuwd Jezus het offer waardoor wij het Eeuwig Heil hebben verworven. Het beeld van het altaar komt rechtstreeks uit het eerste Verbond, de hoornen van altaar betekenden de bescherming door JHWH. De hoornen van het altaar werden met het bloed van de offerdieren ingewreven. Wij zijn gered door het bloed van het Ultieme Offer: Jezus.

Kerk



Sleutels, tiara, pauskruis zijn beelden die naar de R.K. kerk verwijzen.. De tekst in de kring verwijst naar de evangelietekst: “Hieraan zult ge mijn volgelingen herkennen dat ze elkaar liefhebben”.



De leer van de kerk kon best ook bij die gelegenheid wat onderlijnd worden. Misschien was de gelovige een bijzonder kerklid en vond men bij die gelegenheid de kans om erop te wijzen dat ook in het circuit van de genade solidariteit en eenheid belangrijk zijn. Hier wordt ook onderlijnd dat de kerk uit het hart van Christus geboren is. De appeltjes in de boom verklappen de vruchtbaarheid van het heil via de kerk.

Liturgie



R.I.P.

De leer moest uitgelegd worden of vanuit de leerstellingen, of vanuit het evangelie of vanuit de liturgie. De gelovige kon in de tafereeltjes aanvoelen hoe de miseries in het leven ook deel waren van het aardse leven van de Zaligmaker. De Heiland was solidair, was vluchteling zoals de Hebreëen in Egypte, ... Hij stierf tenslotte (Ecce Homo) aan het kruis “voor ons zieleheil”.



Geloof en sacramenten: Eucharistie 1



Via de
eucharistie
wordt een
keten
gesmeed

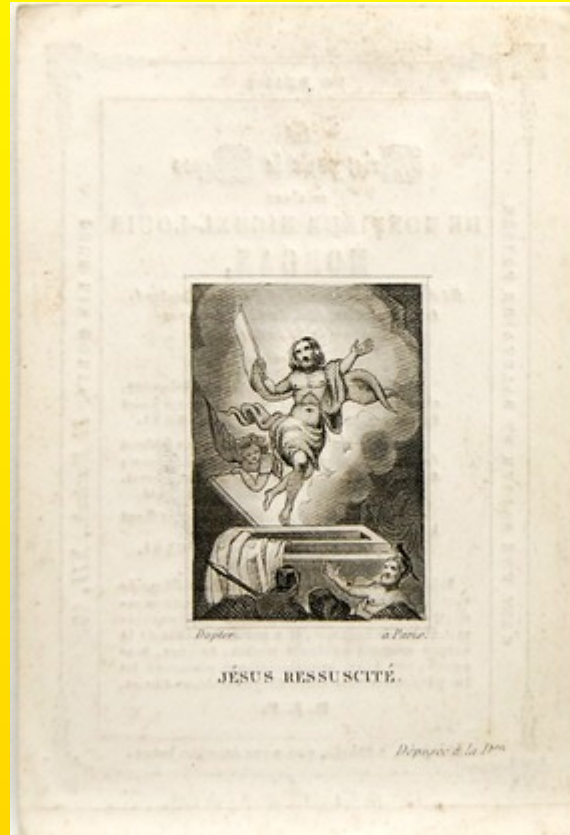
Om de aanwezigheid van de Heer in de eucharistie te onderlijnen wordt het geheel gedragen door de 4 dieren. Engeltjes, Putti, genoemd nodigen uit tot aanbidding. Het beeld wil op zijn manier de leerstelling omtrent de eucharistie duiden. Deelname aan het misoffer, aanbidding van het “sacrament des autaers” is nuttig voor “ons zieleheil” en dat van de “zieltjes in het vagevuur”..

Geloof en sacramenten: Eucharistie 2



De eucharistie, brood en wijn, Christus zelf, de wijnstok en wij de ranken: het bijbels beeld van het bestaan. Willen we 'overleven' dan hebben zij "vlees en bloed" nodig: spes unica, de enige hoop.

Verrijzenis



Bevrijd me van de eeuwige dood (in de vlamme hel bij Satan) op die te vrezen dag! “Dies irae, dies illa” (die dag, de dag van de wraak) – Er is een alternatief: “Mijn Heer, Mijn Verrijzenis en mijn Leven (α+ω)

Apocalyps



M. Maria Onbevlekt ontvangen B.V.O.

Steeds K. van de Vyvere - Delyt, Brugge

Apocalyptische beelden komen vaak dreigend over. De wereld die vergaat in vuur..

Hoe komt het toch dat zo vaak het boek Openbaringen als dreigende en als de totale vernietiging wordt uitgetekend? Het beeld van de maagd die de kop van de slang verpletterd..

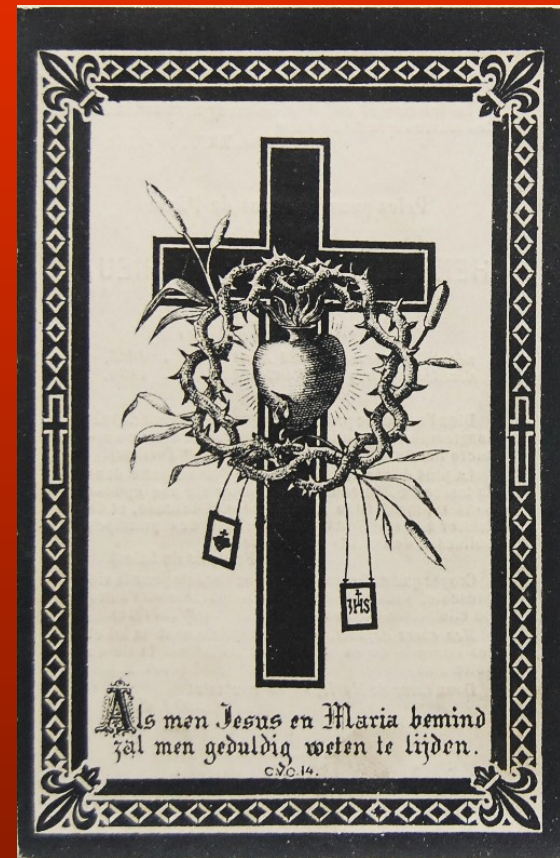
En nog wel die verderfelijke slang, het monster dat de appel presenteerde waardoor alle onheil op de wereld kwam. Het vertrouwen in de Onbevleete is een aanbod dat hoopgevend zou moeten overkomen.

Hemelse glorie



De Hemel verdienen dat kon door verdienstelijke daden: de werken van barmhartigheid, maar ook door de genade via sacramenten en aflaten.

Zelfs na de dood redde men zielen uit het vagevuur.



Het scapulier, het schouderdoek van de religieuze, werd gedeeld in de vele kleine lapjes stof waaruit het scapulier was gemaakt. Zo deelde het kind in de genade van die kloostergemeenschap. Vastgesteld door Paus Johannes XXII.

Tastbare veiligheid – Hemelse bescherming

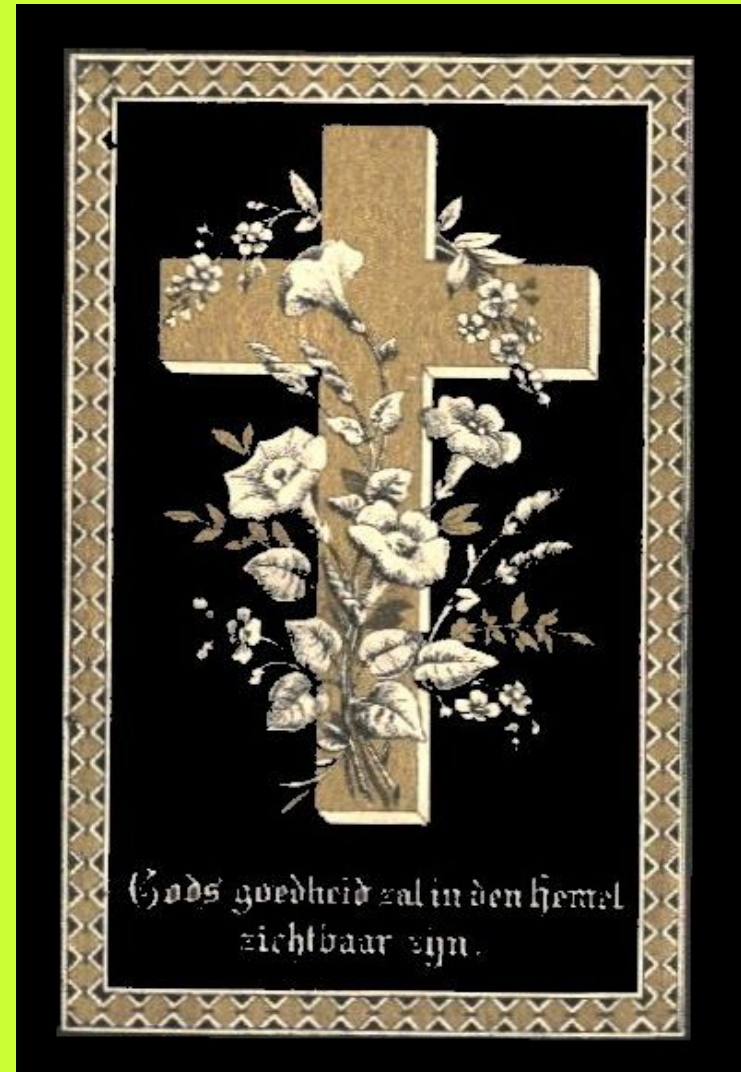
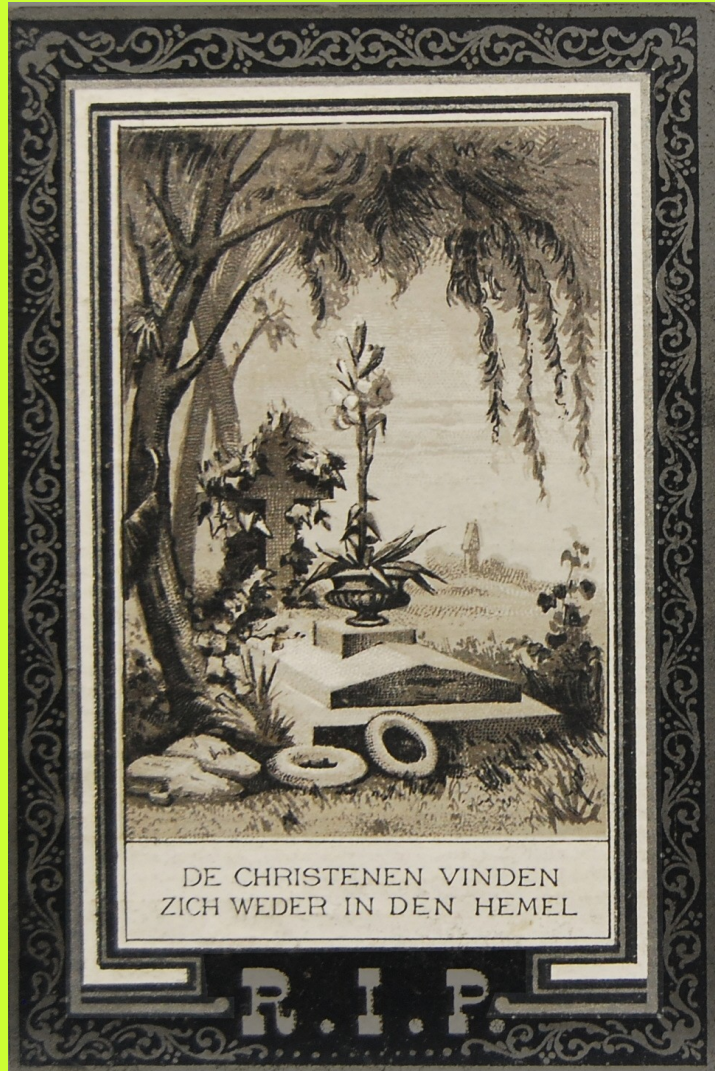


De krans die wordt aangeboden verwijst naar de lauwerkrans bij de atleten in de Olympische sportmanifestatie, maar ook naar de krans der marlelaren.

Het is binnen de kerkelijke leer of verkeerd begrepen, of verkeerd geïnterpreteerd als beloning voor de eigen verdiensten.

Ook de verdiensten van de heiligen, van de kerkgemeenschap komen tenslotte enkel via het heilsbestel van de Drie-ene gesymboliseerd door de driehoek.

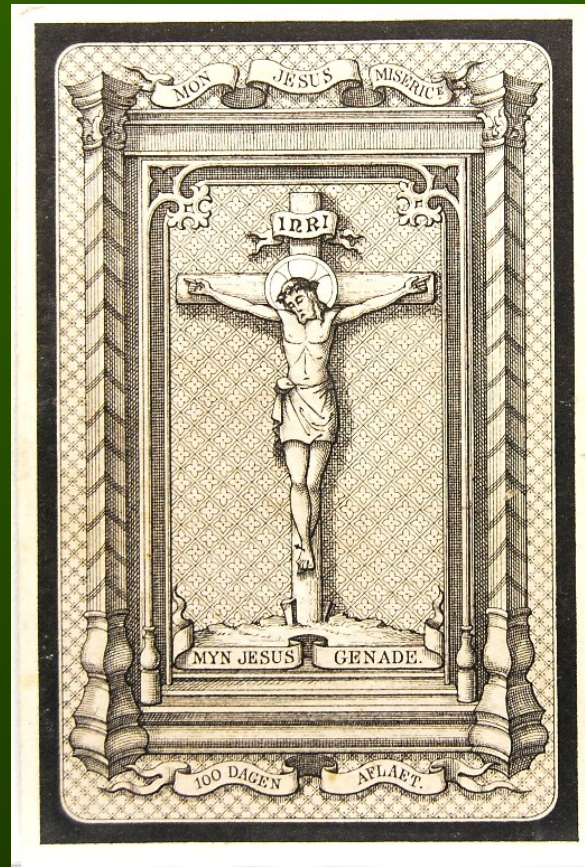
Christenen vinden elkaar in de hemel 1



Christenen vinden elkaar in de hemel 2



De dood: een gok?



In de bidprentjes van voor 1900 vinden soms als achtergrond het motief van een speelkaart uit een klassiek kaartspel van die tijd. Wilde men suggereren dat de dood onvoorspelbaar is, een willekeurige kaart uit de stapel... Toch heeft de christen blijkbaar een Joker, een steekpenning: hier 100 dagen aflat "Mijn Jezus genade!"

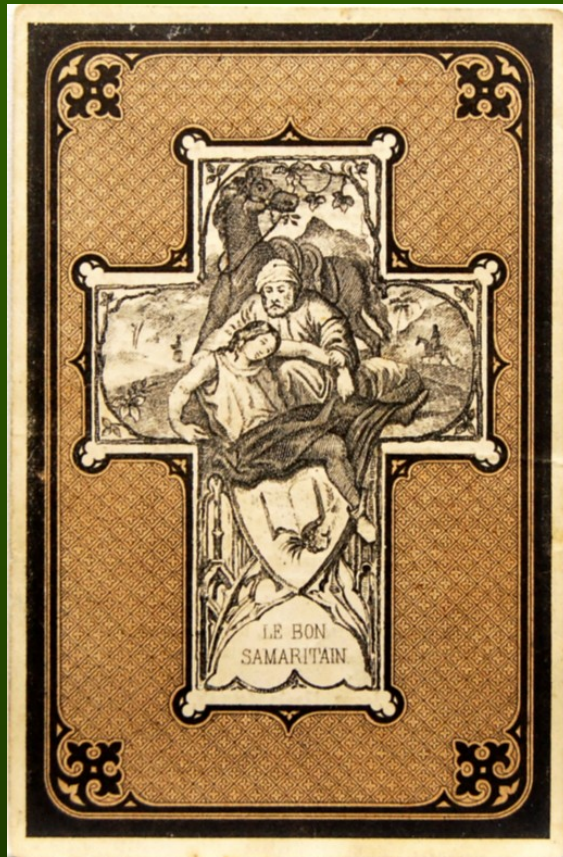
Gedragen



Was de drager vaak een kaart uit het boek speelkaarten. De gelovige voelde zich gedragen of wist dat in de Naam van Jezus, de dragende kracht lag van Het Leven, ook en vooral het Leven na dit leven. De vier dieren verwezen naar de dragers van de troon van de Vader in de hemel (Openb. 5:8 “Op hetzelfde moment wierpen de vier wezens en de vierentwintig oudsten zich voor het lam neer. Ieder van hen had een lier en een gouden schaal vol wierook; dat zijn de gebeden van de heiligen.”)

Johannes: de arend, Lucas: het rund/offer,
Mattheus: de mens/geslachtslijst, Marcus: de
leeuw/woestijn/Johannes

Naastenliefde



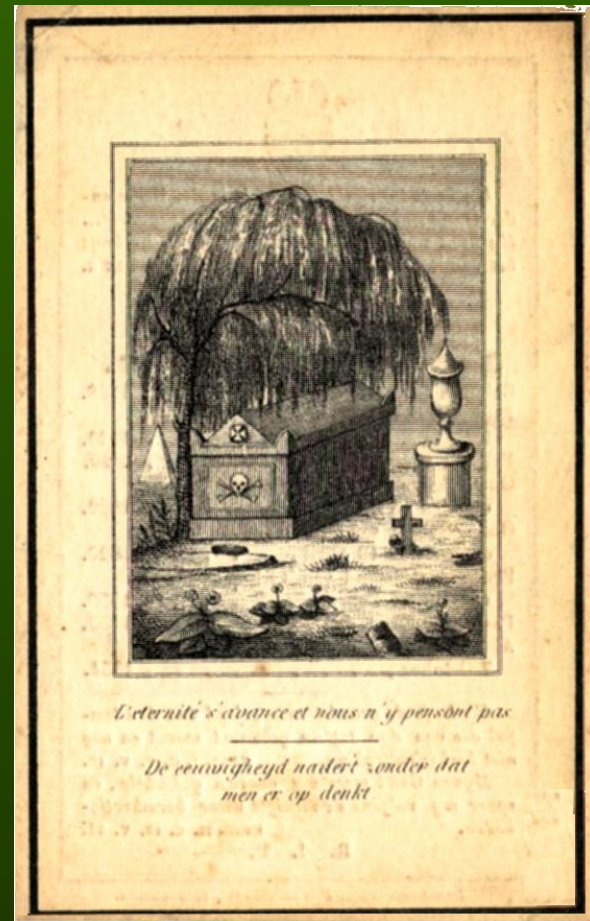
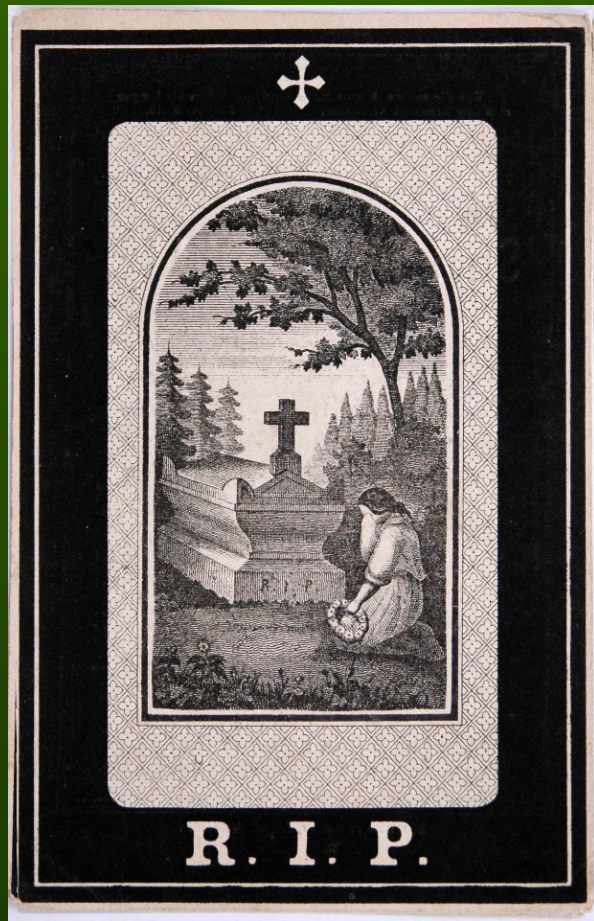
Zoals de kaarten uit het oorspronkelijke tarotspel de mens en zijn lot duiden, zo wilde men met het 'bidprentje' de mens in zijn levenswandel inspireren opdat hij de weg zou gaan die de Vader (die barmhartigheid bewijst) van hem vraagt. Een verwijzing naar de parabel van de barmhartige Samaritaan (Luc 10)

Evangelie op speelkaart



Zoals de kaarten uit het oorspronkelijke tarotspel de mens en zijn lot duiden, zo wilde men met het 'bidprentje' de mens een richting en inspiratie geven.

Graf en altaar

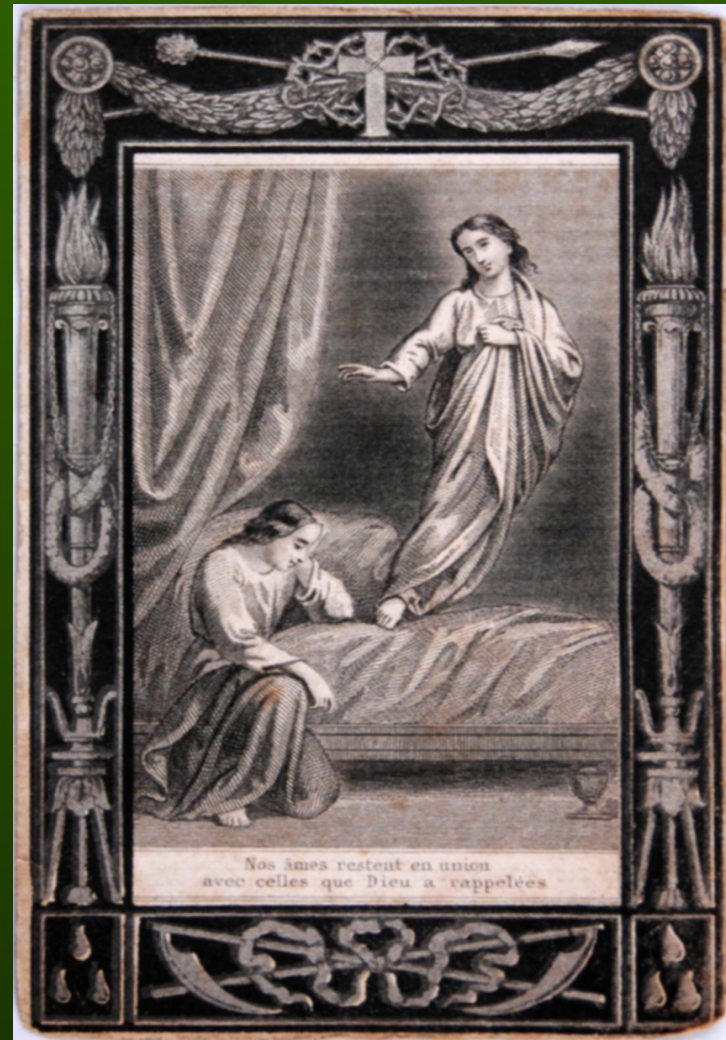


Met deze kaart illustreren we de oudste vormgeving die men de tombe op het kerkhof gaf. Men suggereerde een altaar met de hoornen op de hoeken (EX 27:2 “En gij zult zijn hoornen maken op zijn vier hoeken; uit hem zullen zijn hoornen zijn, en gij zult het met koper overtrekken.”)

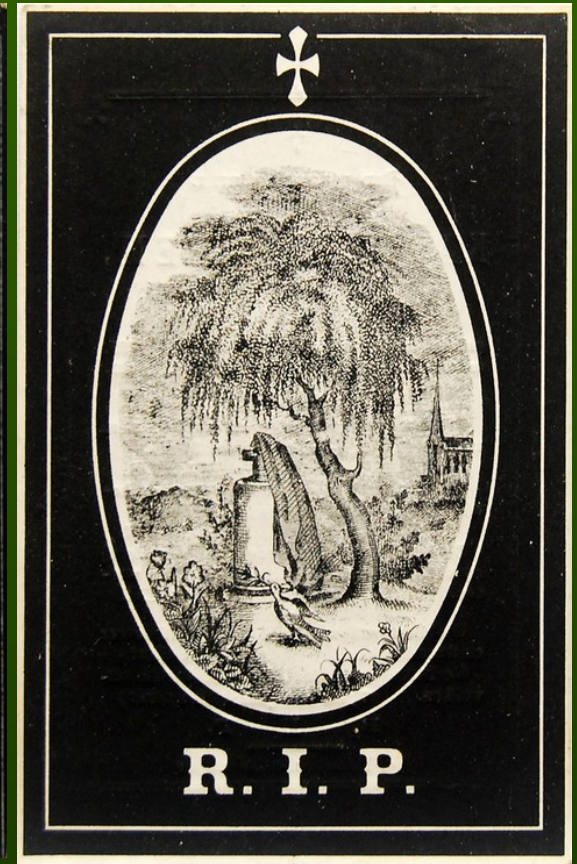
H. Hart van Maria op kaart



Graf: geheim van dood en zege

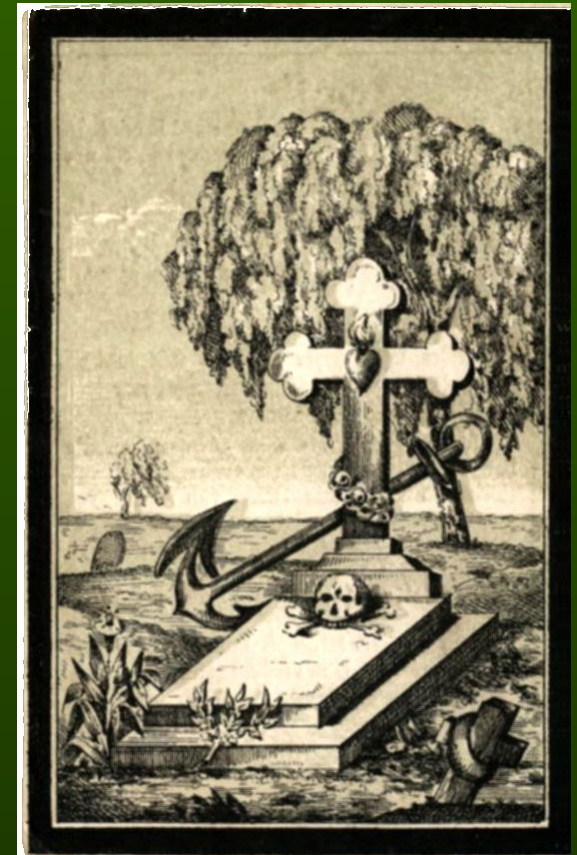
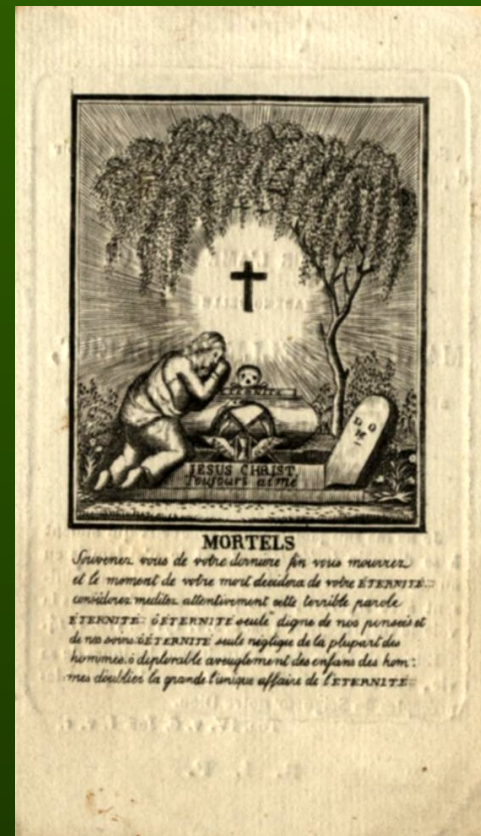


Graf en dood



De symboliek is in zijn armoede toch heel tekenend. Het leven is afgesneden als door de zeis bij het maaien. De natuur treurt, de treuwilg staat in de buurt van de kerktoren. De lelie groeit aan de voet van het robuste onwrikbare kruis. De begroeiing is schaars, maar onder de schaudw van het kruis is er hoop. Het heiligenbeeld moet de gedachte aan de dood levendig houden en positief invullen.

Graf en angst

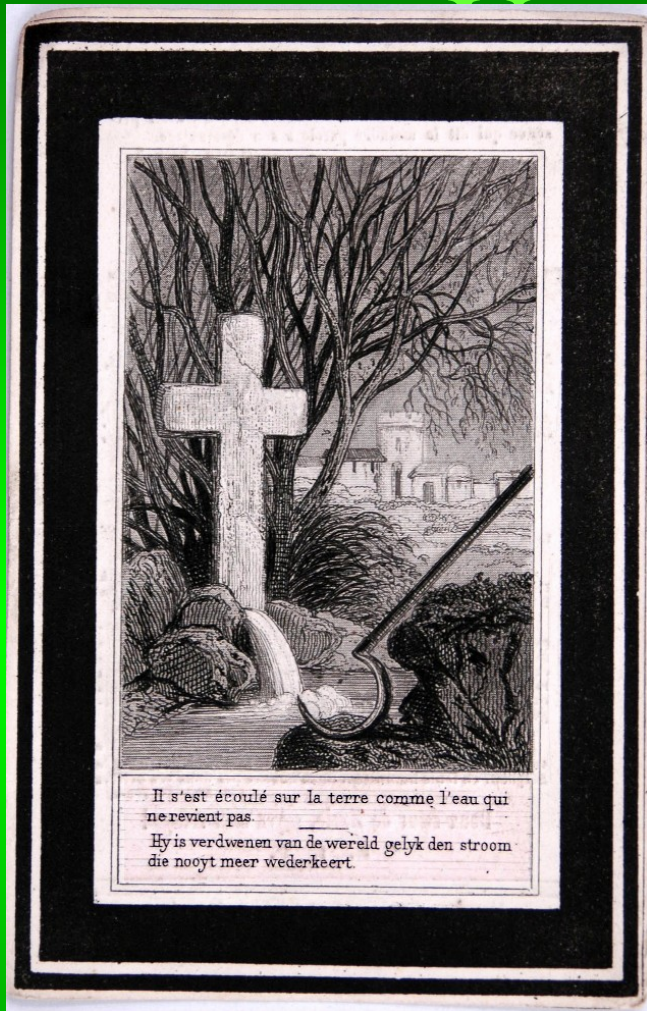


De dood is voor de ongelovige schrikwekkend. Ook de gelovige is knielend bewust van zijn eindigheid: sterfelijke mens (wortels) maar onderworpen aan de Eeuwige (l'Eternel). Het kruis van de graftombe staat als in de woestijn. De dood is dreigend spijs het anker van het kruis.

Graf en afscheid



vreemd vreemd



Het leven is als een stroom die niet terugkeert. De tijd vliegt ... de zandloper heeft vleugels: de vergankelijkheid lost men zomaar niet op. Het is vaak moeilijk om alle beelden te duiden. Wou men een sikkels uitbeelden? Wou men een omkeerde staf tekenen? Waarom dan geen kruis op het graf als de boodschap zo luidt?

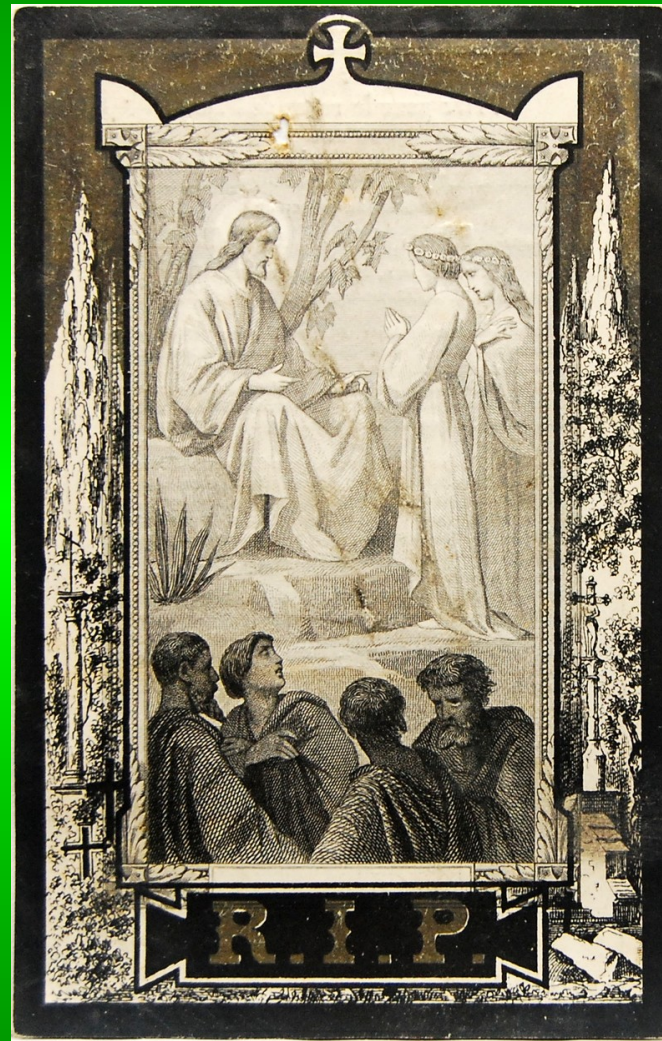
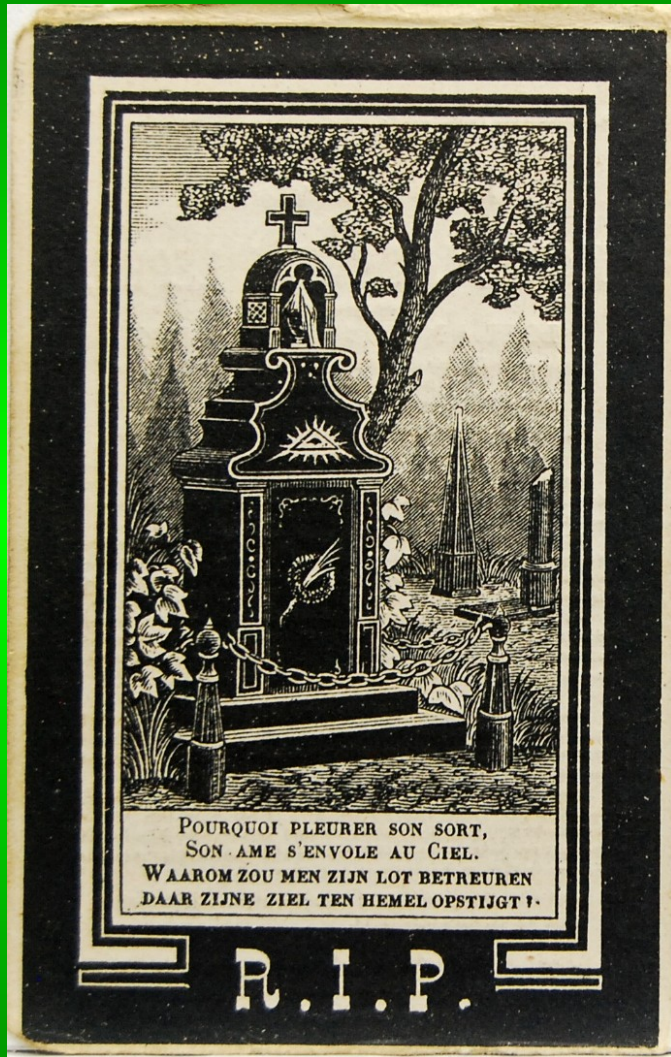
Bevreemdend - vervreemdend



De vreugde in het hiernamaals....zoals het kruis voor de heidenen een schande, voor de ongelovigen onbegrijpbaar.



Hoop en wanhoop



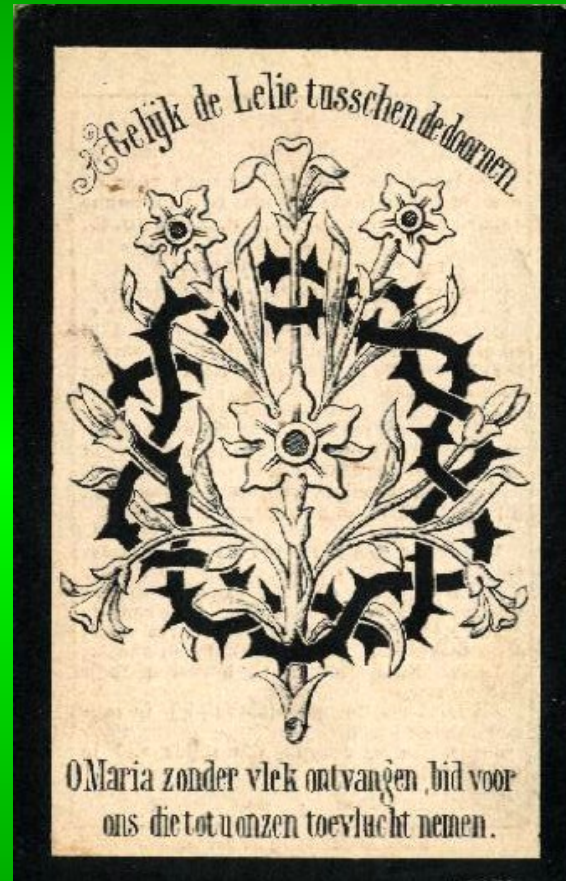
Enkel de verpakking blijft (urne), de ziel is bij God (God ziet mij-oo).

Klimop groeit in de buurt.

In de verte: de afgeknotte zuil, de piramide...

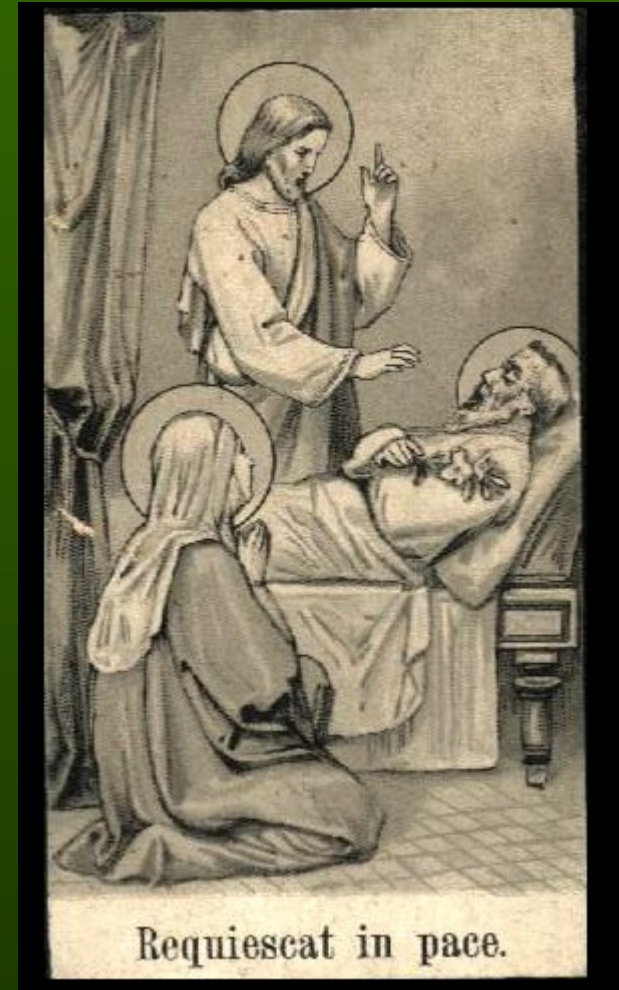
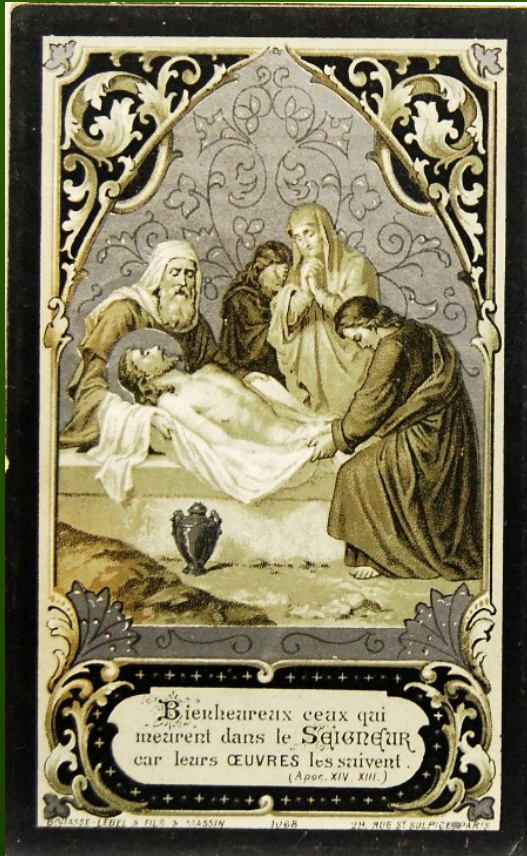
Onderaan staat de vertwijfelde mens, terwijl onder de hoornen (macht) van het altaar de stralende gelauwerde bij de Heer wordt geleid.

Codetaal



Via aflaten, via de schietgebeden hield men contact met het hiernamaals. Het Mariamonogram (MA), de minder bekende Sint Jozef (met de lelies), de lelie van de zuiverheid en het JHS (ἰησους) helpen om op de sleutel-contacten te vinden.

Bij het graf



Voor de gelovige is het goed te vertoeven bij het afsterven van hun Heer. Hier vinden ze troost en aanduiding hoe ze met het 'ontslapen' kunnen omgaan.

Het grote model, de patroon van de Goede Dood is Sint Jozef.

Kinderen zijn engelen



Laat de kinderen 1



A.W. SCHULGEN. Duffeldorf & Paris. 25. rue St Sulpice

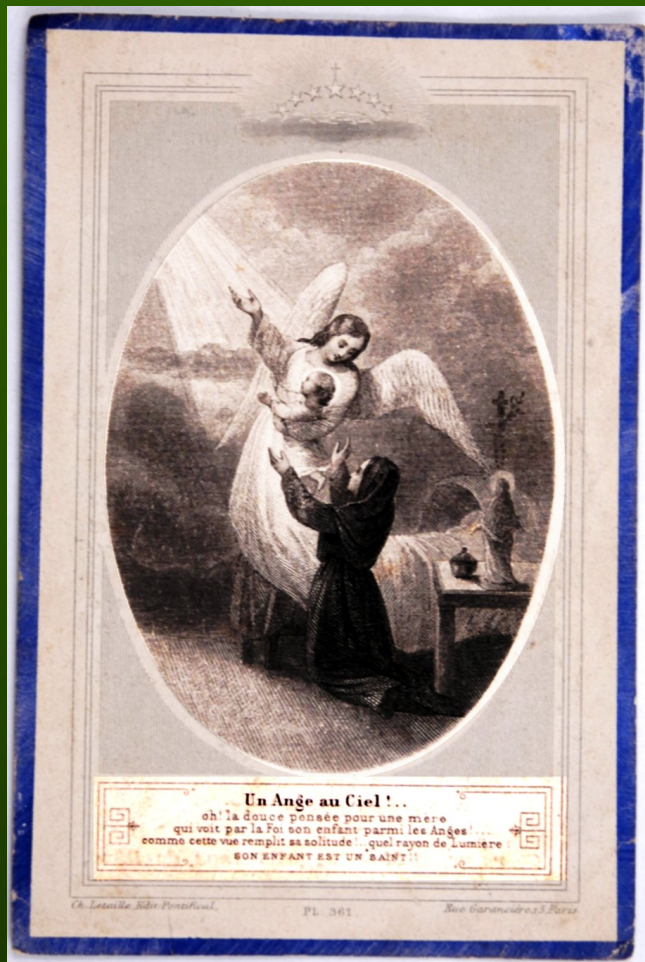
Mücke pinxit

BEATI MORTUI, QUI IN DOMINO MORIUNTUR: OPERA ENIM
ILLORUM SEQUUNTUR ILLOS.

APOC. XIV. 13.

Beati mortui qui in Domino moriuntur: opera enim illorum sequuntur illos (Open. 15:13)
Zalig die in de Heer sterven hun werken zullen hen vergezellen.....

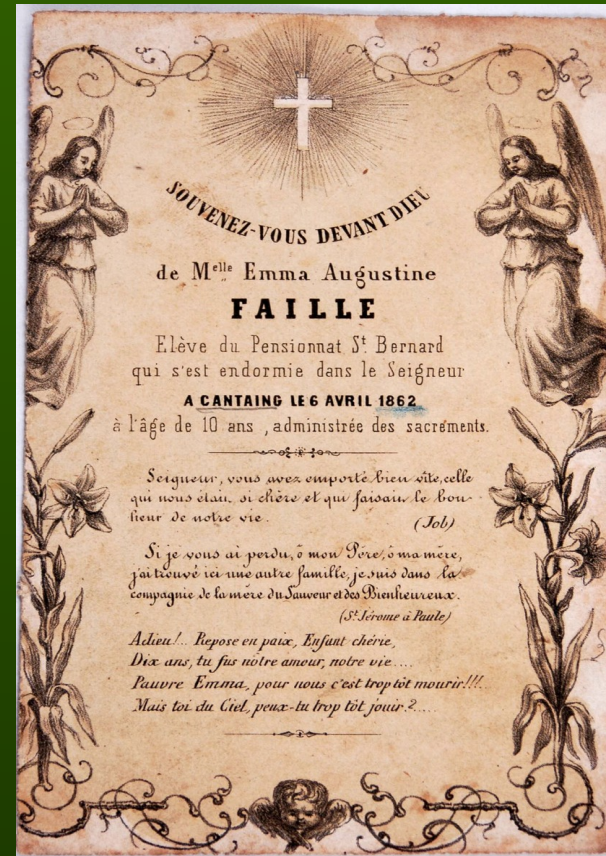
Laat de kinderen 2



Met de engelen naar de hemel

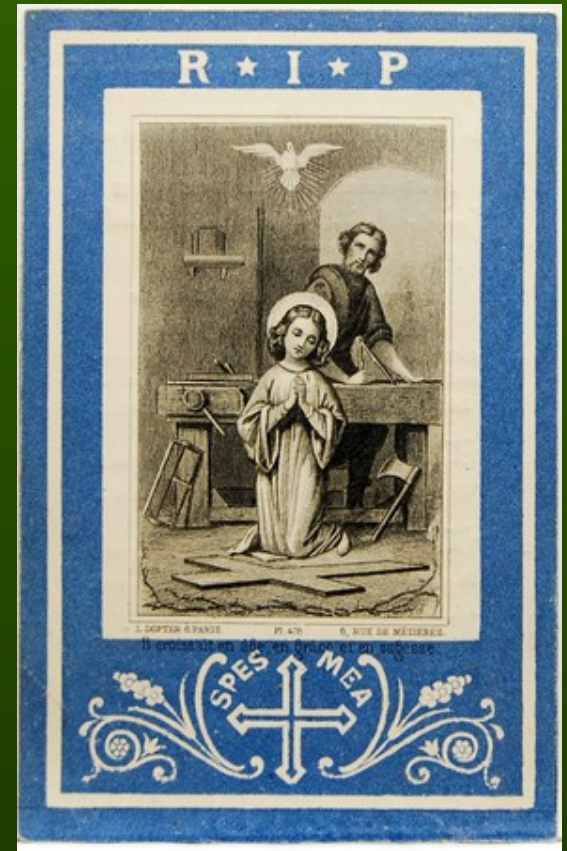


Laat de kinderen 3



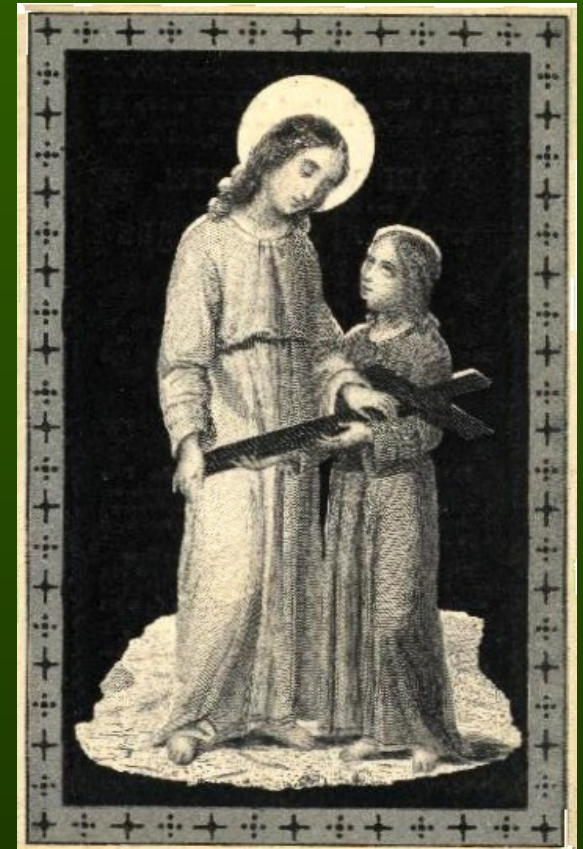
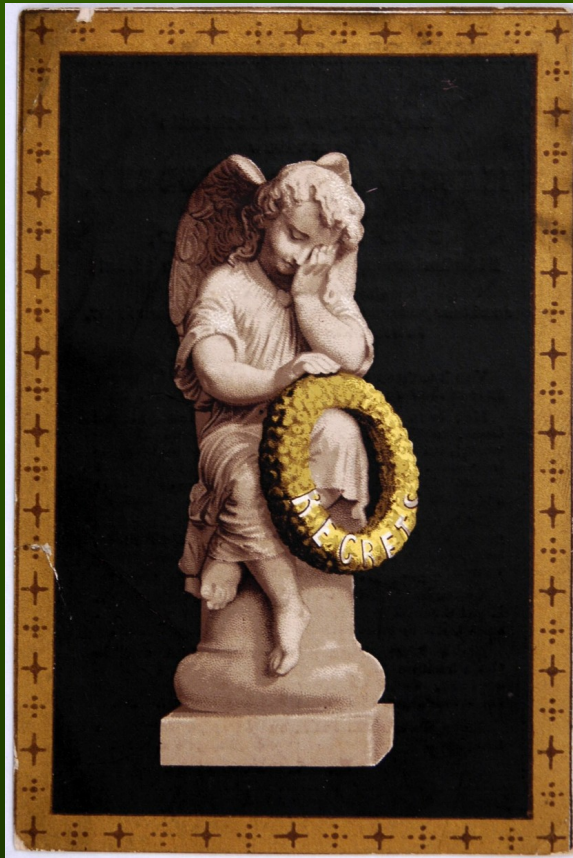
Met de engelen naar de hemel. De hemel is meer dan de aarde....

Laat de kinderen 4



Met de engelen

Laat de kinderen 5



Met de engelen, die zelf ook spijtig zijn (regret) en wenend een aandenken suggereren.

Laat de kinderen 6



Met de engelen, die bloemen strooien en zegekransen mee hebben... In het licht van die andere wereld (vleugels; lichtende wezens): het Vader-land.

Laat de kinderen 7



Met de engelen, die beschermen, in de hemel dragen en ondersteunen in de beproevingen...

Denk aan Mij – Aflaten 2

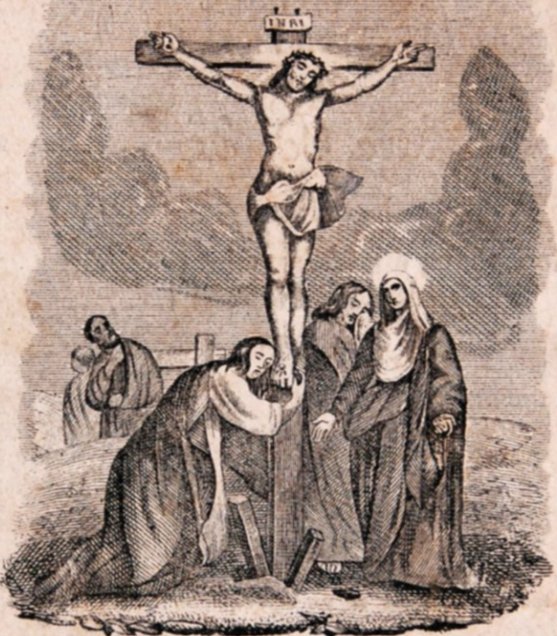
GEBED MET VOLLEN AFLAET



Zie my hier, o lieven goeden Jesus, neder geworpen in Uwe allerheiligste tegenwoordigheid. U biddende met al de vurigheid myner ziel, te willen in myn hert printen gevoelens van geloof, hoop en liefde, van leedwezen over myne zonden, van een vast voornemen van U niet meer te vergrammen, terwijl ik, met eene groote droefheid, by my zelve overweeg en in den geest aenschouw Uwe vyf wonden, voor oogen hebbende hebbende den Propheet David reeds van U, o goeden Jesus: zeide. Zy hebben myne handen en voeten doorboord, zy hebben alle myne beenderen geteld.

VOLLEN AFLAET,
toevoegelyk aen de overledenen, mit s te biechten, te communiceren, dit gebed voor een kruisbeeld te lezen, en vyf mael het Onze Vader en Wees gegroet te bidden.
(Decretum Urbis et Orbis Pie IX, 31 Juli 1858.)

(Ps. XXI. 17. 18.)



VOLLEN AFLAET.

Zie my hier, o lieven en goeden Jesus, neder geworpen in uwe allerheiligste tegenwoordigheid u biddende met al de vurigheid myner ziel, te willen in myn hert te printen gevoelens van geloof, hoop en liefde, van leedwezen over myne zonden, en van een vast voornemen van u niet meer te vergrammen, dewyl ik, geheel door drongen van liefde en van medelyden, uwe vyf wonden aenschouwe en met den geest overdenke, my herinnerenden het gene o mynen Jesus, den heyligen profet David van u gezeyd heeft. Zy hebben myne handen en voeten doorboord, zy hebben al myne beenderen geteld. (Ps. XXI. 17, 18.)

Hoop 1

Het kruis wekte vertrouwen, het Hart van Jezus, gekroond, was een hart onder de riem omdat men wist dat de kroon van Jezus een doornenkroon was...

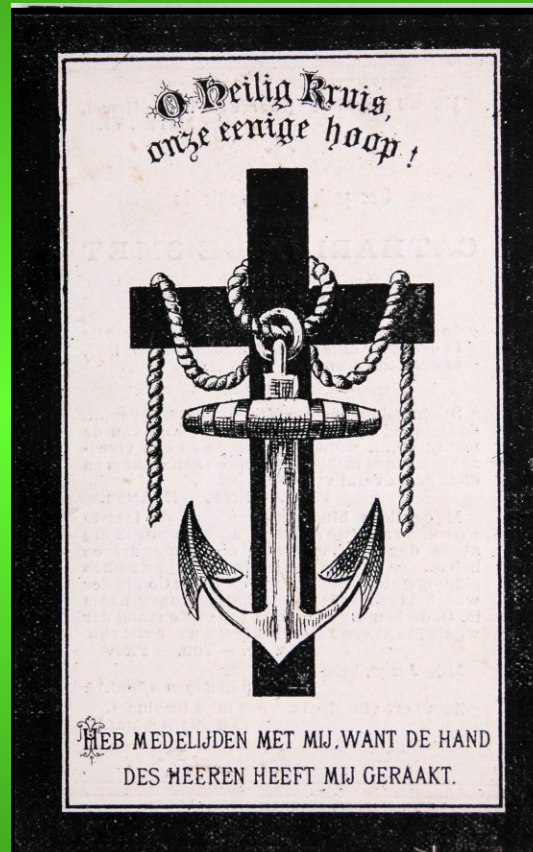
De hoop werd gesymboliseerd in het anker: het houvast.

“Komt allen tot Mij, die belast en beladen bent.

Het geloof redt, de hoop ondersteunt en de liefde vertroost.

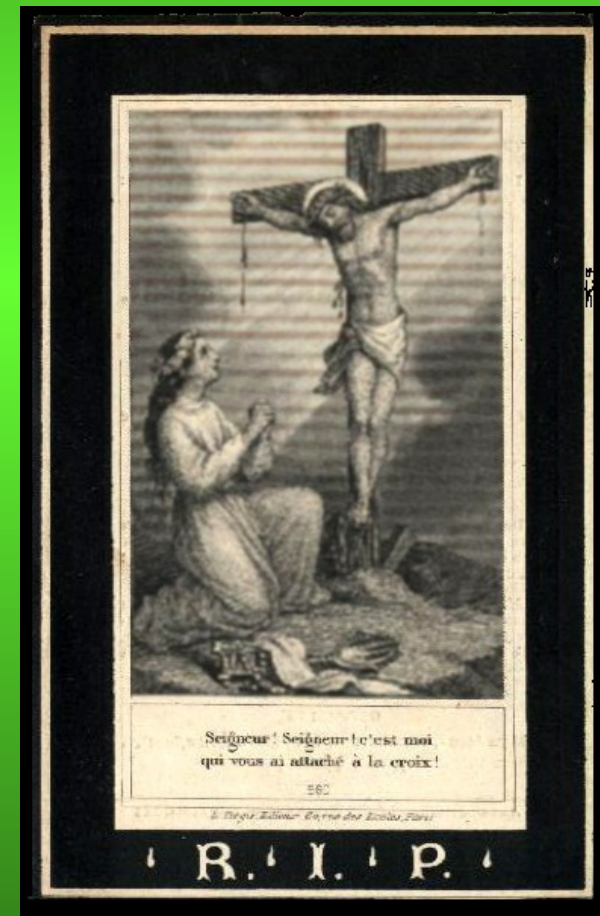
Klimop is de rank die groen blijft en omhoog grijpt, de zon zoekt...

Uit het doorboorde hart werd de kerk, de zaligheid, de genade en het heil geboren.

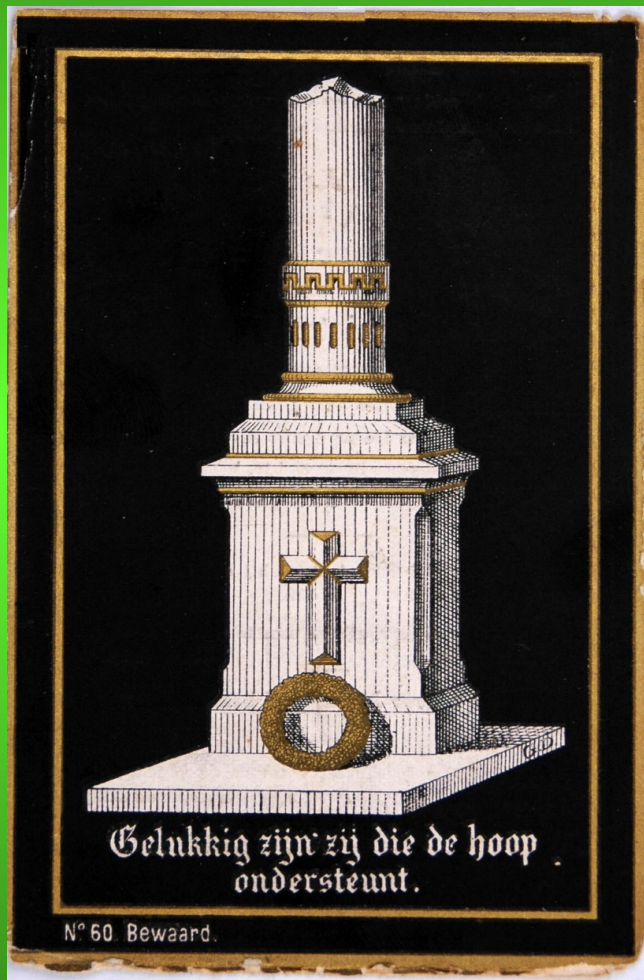


Hoop, berouw 2

Het kruis wekte vertrouwen, het Lam is als beeld voor wie iets van het evangelie kent nog duidelijker (Paaslam, bevrijding uit Egypte) . Berouw helpt om te hopen.



Hoop 3



Het rationalisme zette ook voet op de grond op het kerkhof. Ook al was de christen van de hoop overtuigd toch bleek in sommige gevallen de urne het te halen.

Cryptisch durfde men toch de naam van Maria in haar AM (Ave Maria) monogram te behouden.

De bomen bleven kaal.

Een wankele hoop.

In een schuchtere verwijzing ligt er een afgeplukte bloem en de zegekrans (de krans der martelaren) als een hulde van de nabestaanden voor de graftombe.



Hoop 4

*In de psalmen leren we dat de Heer, de
Schepper, de Bevrijder,*

ons genegen is, barmhartig is,

Ons met Liefde overlaadt.

Hij is de Rots, Hij is ons schild.

*Al sluipt de slang nog over de grond, Zijn
barmhartigheid is trouw en eeuwig.*

*De duif in de mens, de geest snakt in
zuiverheid naar de Geest.*

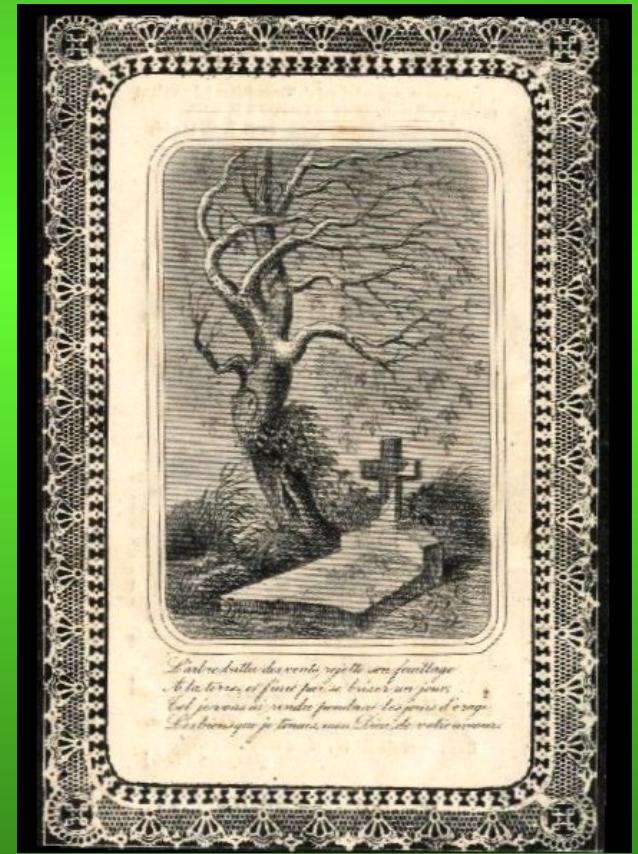
*Vuur, pijlen en de slang deren de trouwe
mens niet.*



Uit diepten van ellende 1

Gaandeweg werden meer realistische attributen gebruikt, de fakkel die met de vlam gedoofd tegen de grafombe aanleunt, de losgerukte boom, de afgrond, de lege kelk, de ketting, ...

Vaak wordt de dood voorgesteld als 'aan de andere kant', schipbreuk, een overvaart..



Uit diepten van ellende 2.

Vaak wordt de dood voorgesteld als 'aan de andere kant', schipbreuk, een overvaart..



Beroep op de heiligen 1

Tot de R.K.-overtuiging behoort dat men beroep kan doen op de heiligen..

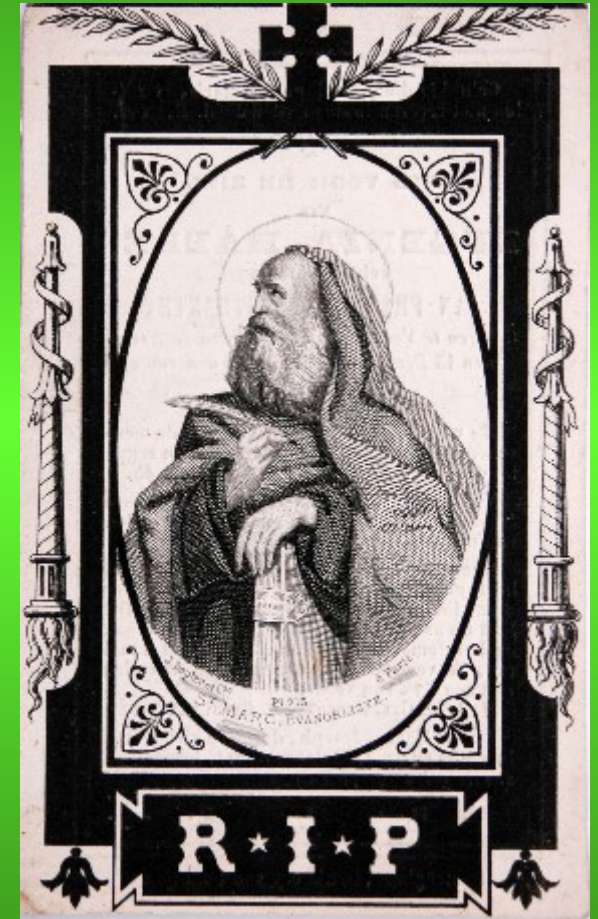
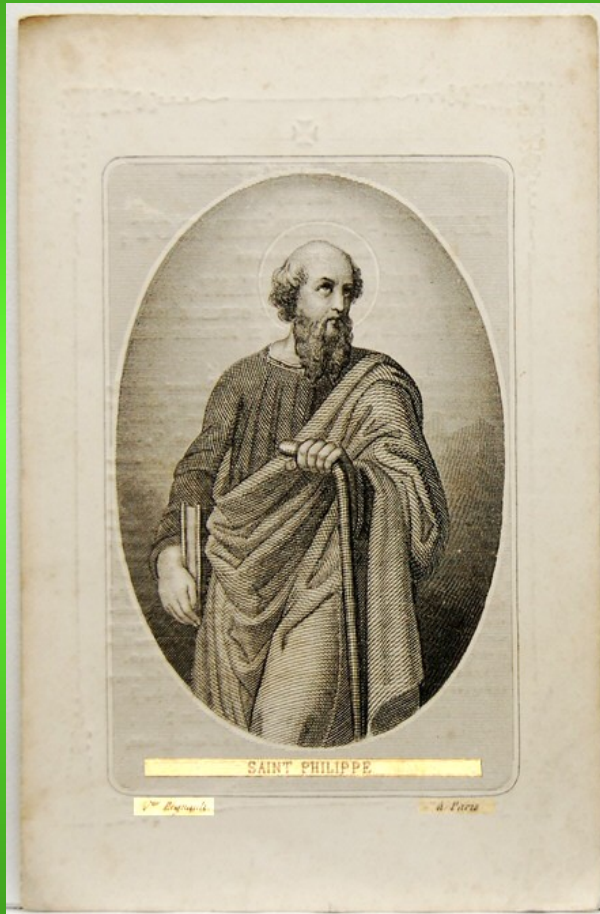


Beroep op de heiligen 2

Tot de R.K.-overtuiging behoort dat men beroep kan doen op de heiligen: Antonius van Padua komt inderdaad meermaals voor, maar ook Hubertus ...en Barbara.



Beroep op de heiligen 3



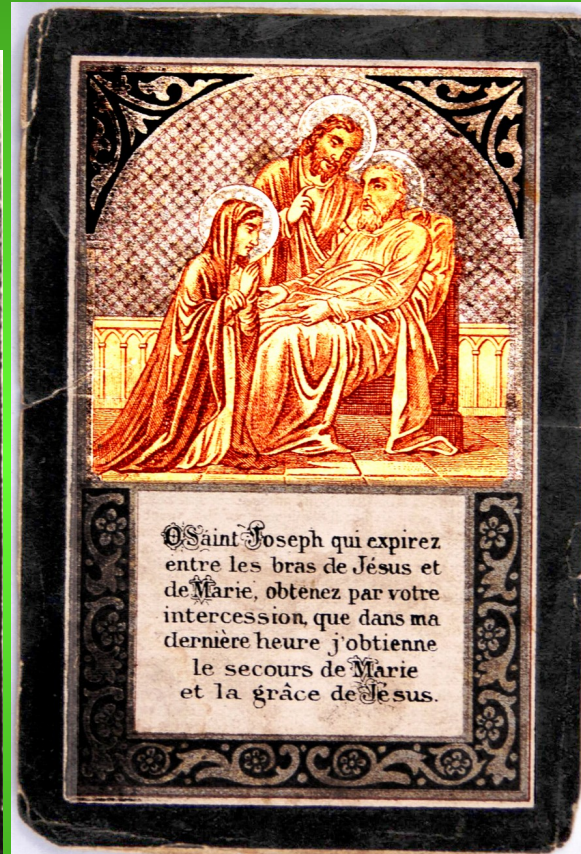
Tot de R.K.-overtuiging behoort dat men beroep kan doen op de heiligen (apostelen): Philippus, Petrus en Marcus.

Beroep op de heiligen 4



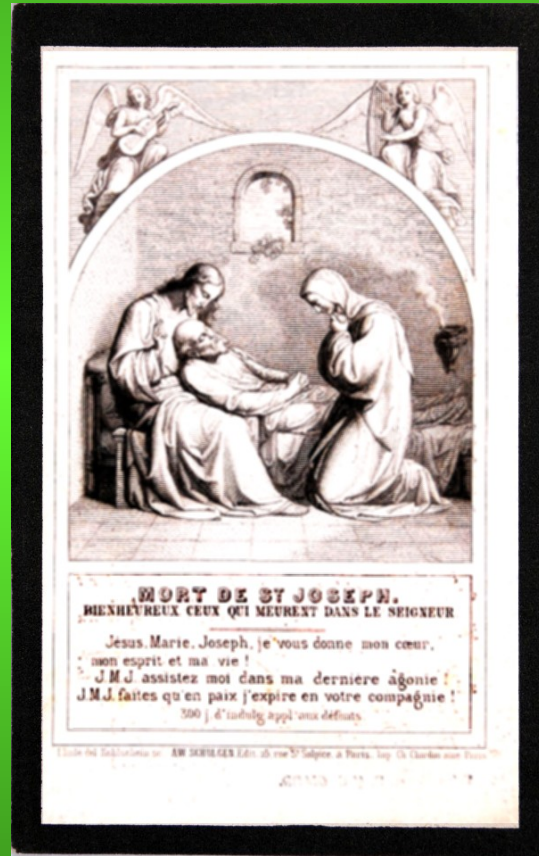
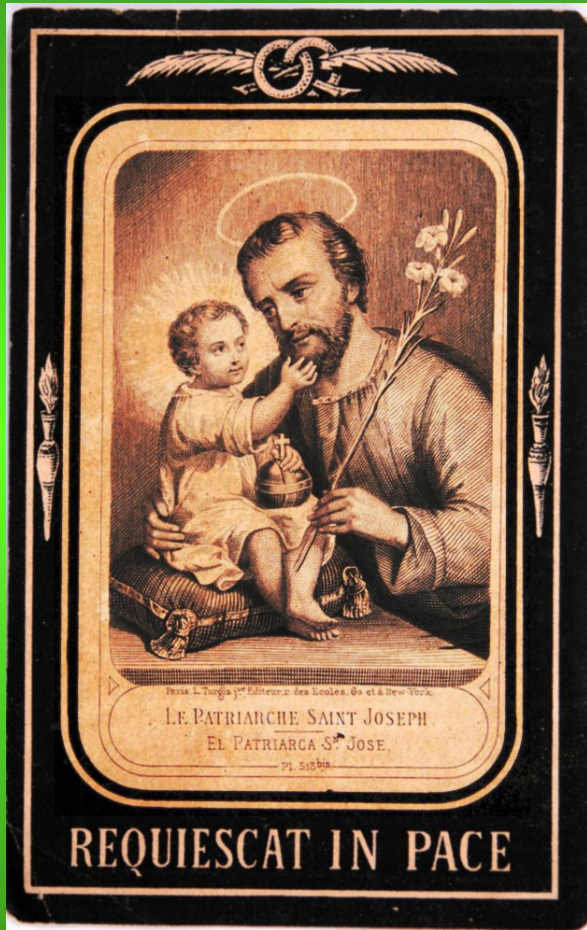
Tot de R.K.-overtuiging behoort dat men beroep kan doen op de heiligen (Ambrosius, Adelaïde).

Beroep op de heilige Jozef 1



Aangezien Sint Jozef het geluk had (volgens de apocriefe verhalen) Jezus bij zich te hebben als hij stierf, heeft hij een bevoorrechte rol in de assistentie van stervenden.

Beroep op de heilige Jozef 2

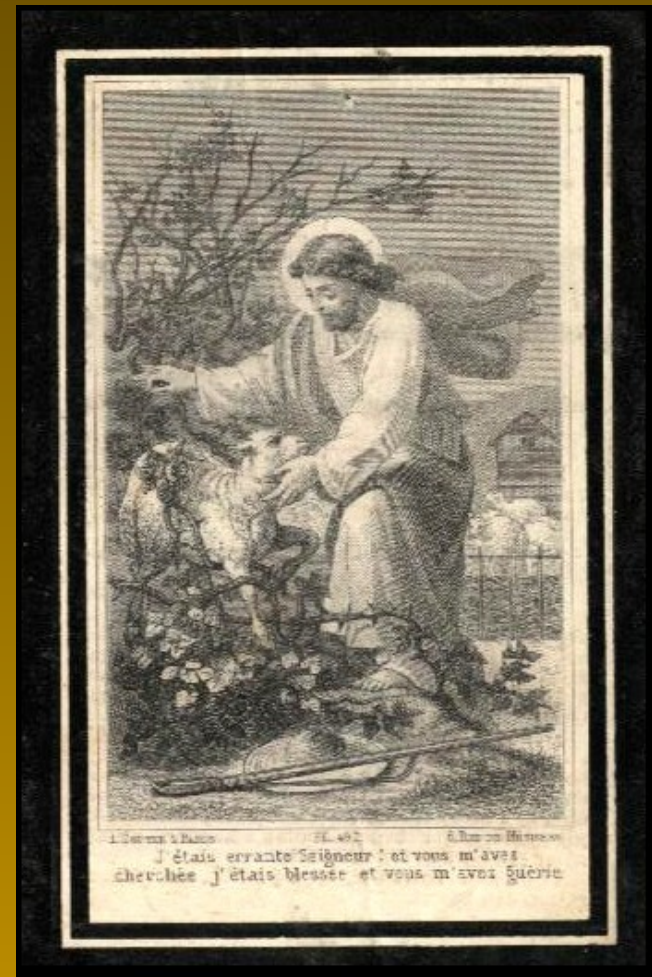
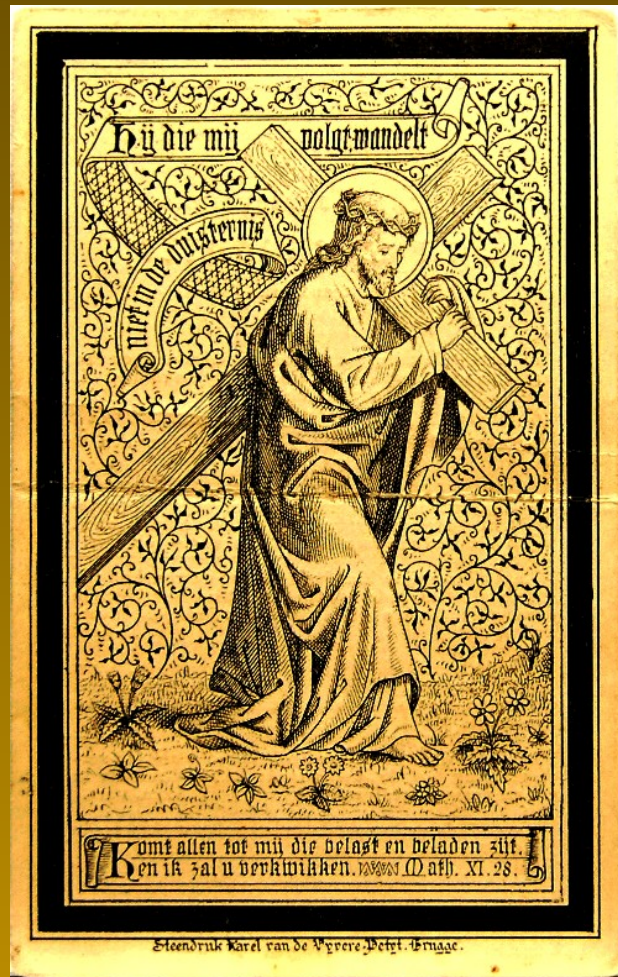


Beroep op de heilige Jozef 3



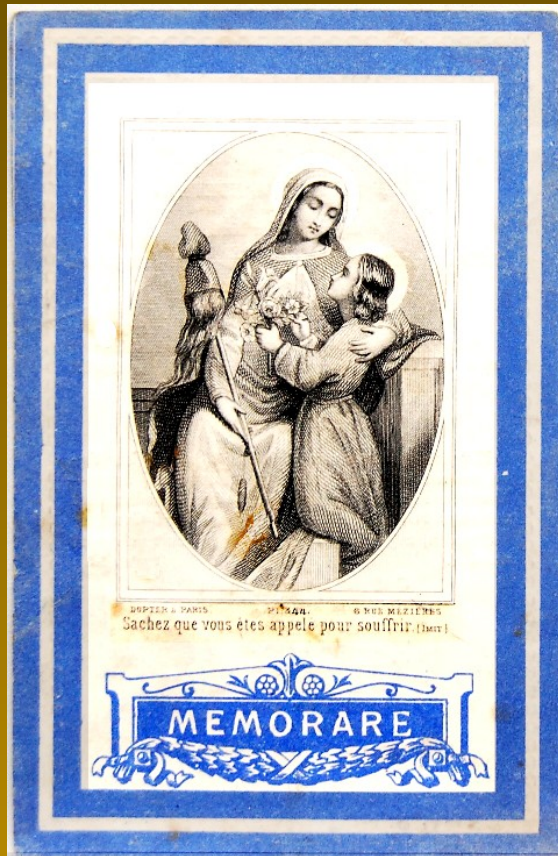
*Als patroon van de kerk is hij misschien Degene die in
aanmerking komt om te lobbyen bij de Heer.*

Die Mij volgt...



De navolging Christi van Thomas a Kempis is lang een aangeprezen en veilige weg geweest. Ook het Woord van het evangelie zegt dat Christus volgen eeuwig leven betekent. Via deze formule wou men de weg naar de hemel uittekenen. En.. Je bent niet aan uw lot overgelaten.

Die Mij volgt in zuiverheid



Uiteraard in de richting van Maria. Het “memorare” wijst op de aansporing ter gelegenheid van de dood die zou moeten aanzetten om zoals de 10 meisjes van het Evangelie de zuiverheid van Maria te benaderen. Het geheel is nog zeer onemancipatorisch. De jonge dochters werden aangezet om in zuiverheid zich voor te bereiden op het gezinsleven waar ze aan het spinrook mochten zorgen “voor kind en gezin” in “zuiverheid, armoede en gehoorzaamheid” (de drie geloften). “Deo Optimo Maximo” (D.O.M.) Aan de Beste en de Grootste God.

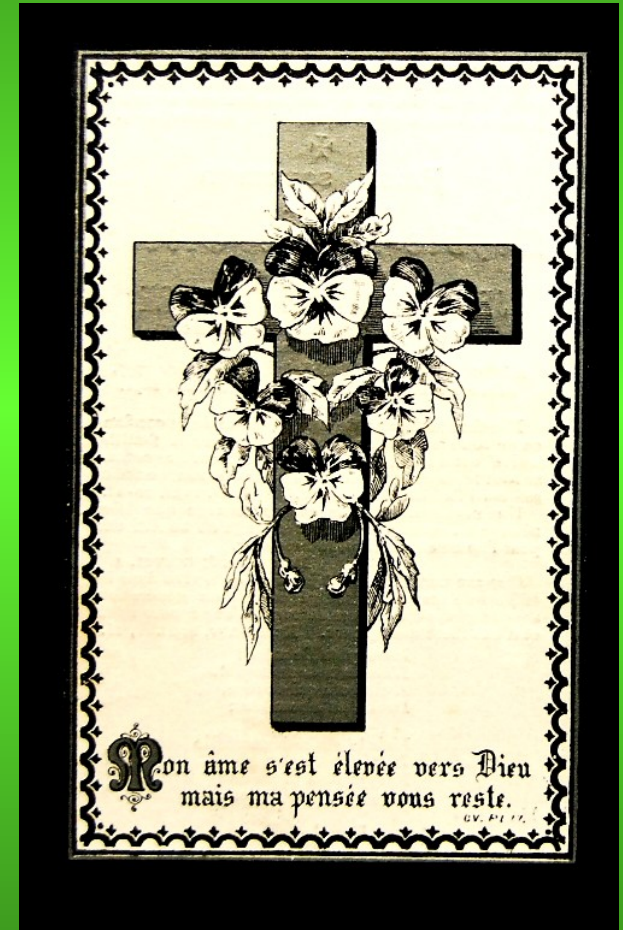
Denk aan Mij 1



Pensez à moi

"Moi"

*Dat is zowel God (Dieu) als de
overledene die op de vleugels
van de H. Geest naar God toe
is gegaan.*





Denk aan Mij 2

*Het kruis wekte vertrouwen, het
Hart van Jezus, gekroond, was
een hart onder de riem omdat
men wist dat de kroon van Jezus
een doornenkroon was...*

Aan de voet van het kruis...



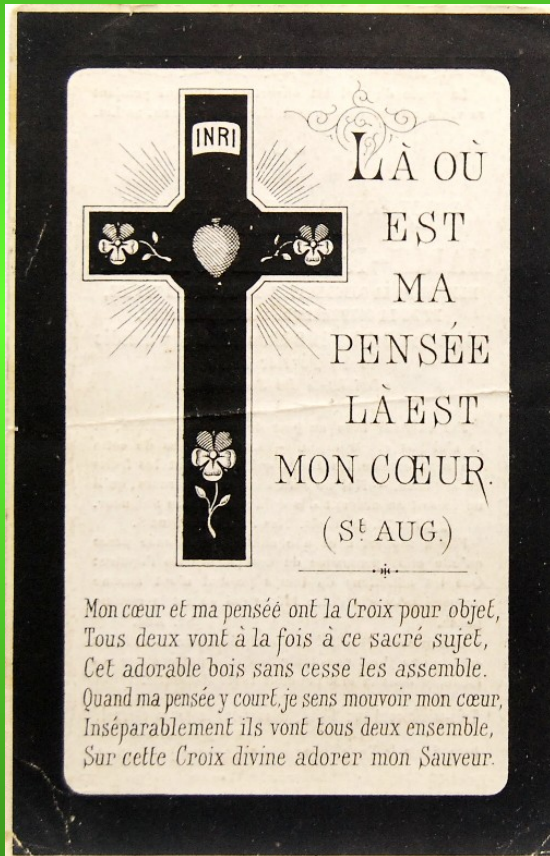
Denk aan Mij 3

*De strijdende en lijdende kerk
brengen de zielen in de
zegepralende kerk....*



Denk aan Mij 4

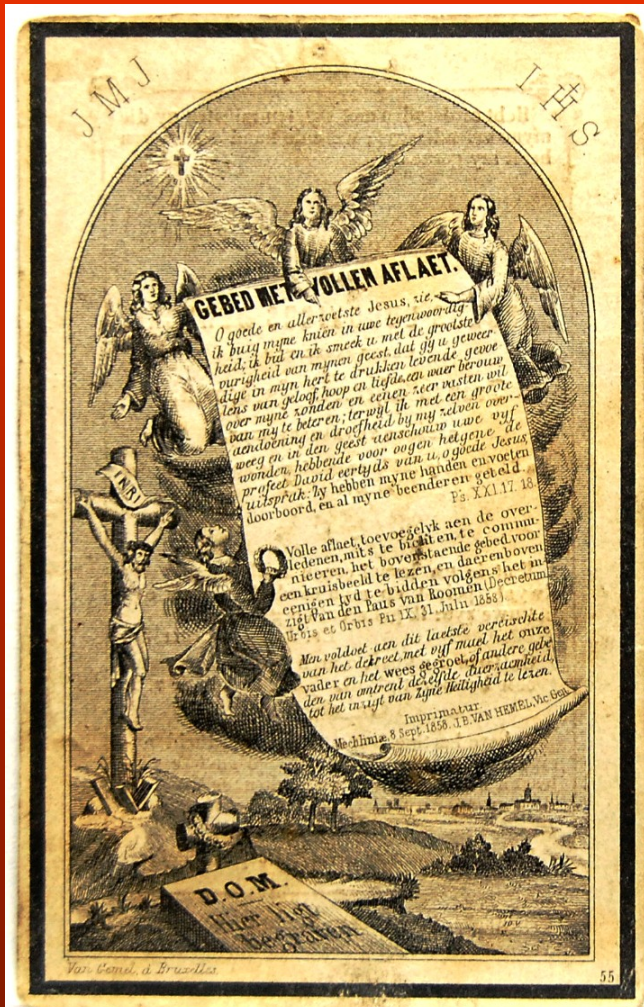
Bij de Fransesprekende bureen was de naam van de bloem “une pensée” dit gaf aanleiding om juist dit bloempje te gebruiken als uitnodiging “pensez à moi”.



Volle aflaat 1

De volle aflaat Het begrip "volle aflaat" onstond onder paus Urbanus II in 1095. Hij beloofde zo'n aflaat aan mensen die deelnamen aan de kruistocht. In de latere middeleeuwen gingen kerkelijke gezagsdragers de aflaat misbruiken als een handelszaak. De aflaatprediking werd een bron van inkomsten. Dat droeg in het begin van de zestiende eeuw bij tot het ontstaan van de Reformatie.

Het Tweede Vaticaanse Concilie (1962-1965) sprak de wens uit tot herziening, waaraan in 1967 door Paulus VI werd voldaan met de apostolische constitutie "Indulgentiarum doctrina" (Leer over de aflaten). De aflaat wordt hierin andermaal beschreven als een "kwijtschelding ten overstaan van God van de tijdelijke straf voor zonden die, wat betreft de schuld, al zijn uitgewist".



Volle aflaat 2

GEBED MET VOLLEN AFLAET.

O goede en allerzoetste JESUS, zie, ik buig myne kniën in uwe tegenwoordigheid; ik bid en ik smeek u met de grootste vurigheid van mynen geest, dat gy u geweerdighe in mijn hert te drukken levende gevoelens van geloof, hoop en liefde, een waar berouw over myne zonden en eenen zeer vasten wil van my te beteren; terwyl ik met een groote aandoening en droefheid by my zelven overweeg en in den geest aenschouw uwe vyf wonden, hebbende voor oogen het gene de profeet David eertyds van u, o goede Jesus, uitsprak: *zij hebben myne handen en voeten doorboord, en al myne beenderen geteld.*

Ps. XXI 17, 18.

Volle aflaat, toevoegelyk aan de overledenen, mits te biechten, te communiceren, het bovenstaende gebed voor een kruisbeeld te lezen, en daerenboven eenigen tyd te bidden volgens het ontfyng van den Paus van Roomen (SECRETUM URBS ET URBSI PH IX, 31 JULII 1858).

Men voldoet aan dit laetste vereischte van het dekreet, met vyf maal het *onze vader* en het *wees gegroet*, of andere gebeden van omtrent dezelfde duerzaamheid, tot het inzicht van Zyne Heiligheid te lezen.

Imprimatur
Mechliniæ, 8 Sept. 1853. J. B. Van Hemel, Vic. Gen.
Van Gemen, Brussel.

GEBED met Uollen Aflaat.

GOEDE en allerbermberdigste JESUS, aanzie mij hier voor uwe voeten nedergekniel. Ik bid en smeek U uit het vurigste mijner ziel van in mijn hert levendige gevoelens van Geloof, Hoop en Liefde te printen alsook een waar leedwezen over mijne zonden en het vast voor nemen van mij te beteren; terzelver tijd aanschouw ik in mijn eigen met diepe aandoening en groote droefheid Uwe vijf wonden terwyl ik voor mijne oogen houde, o goede JESUS, hetgeen de profeet David eertyds van U zegde: "zij hebben mijne handen en voeten doorboord en al mijne beenderen geteld."

Ps XXI 17, 18.

Volle aflaat te passelijck aan de overledenen voor al de geloovigen welke gebiecht en gecommuniceerd hebbende het bovenstaende gebed met godsvrucht voor een kruisbeeld zullen lesen en bidden ter intentie van Onzen Heiligen Vader. (Plus II 1858)

Maria zonder vlek ontvangen
bid voor ons.

Jocite St Augustin 9 n° 176 + 1. 1. Oploc. Brus.

O GOEDE EN ALLERZOETSTE JESUS!

Zie ik kniel in uwe tegenwoordigheid neder, en bid en smeek U met al het vuur mijner ziel gewaardig U levendige gevoelens van Geloof, Hoop en Liefde in mijn hart te storten, alsook een waar berouw over mijne zonden en een vasten wil van mij te beteren, terwyl ik met groote aandoening en droefheid overweeg en in den geest aanschouw uwe vijf wonden, en mij herinner wat eertyds de koninklijke profeet David van U, o goede Jesus, voorspelde:

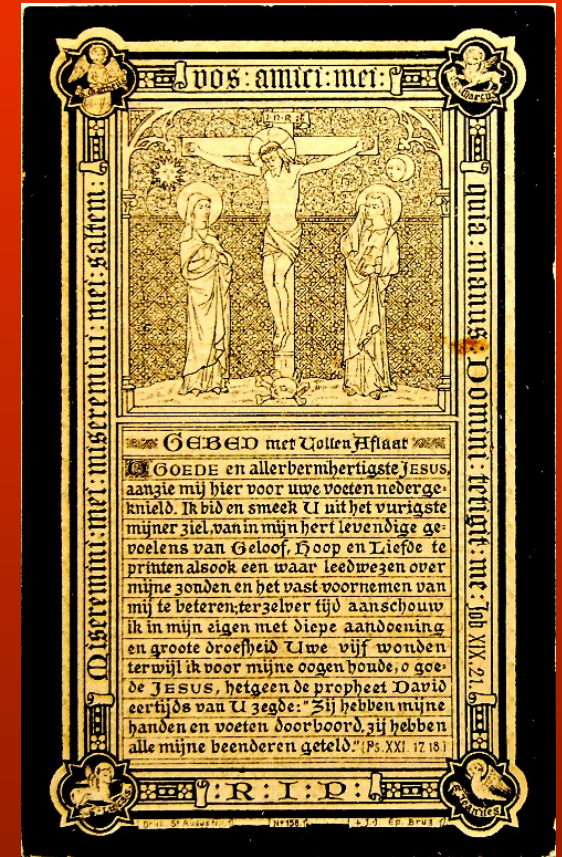
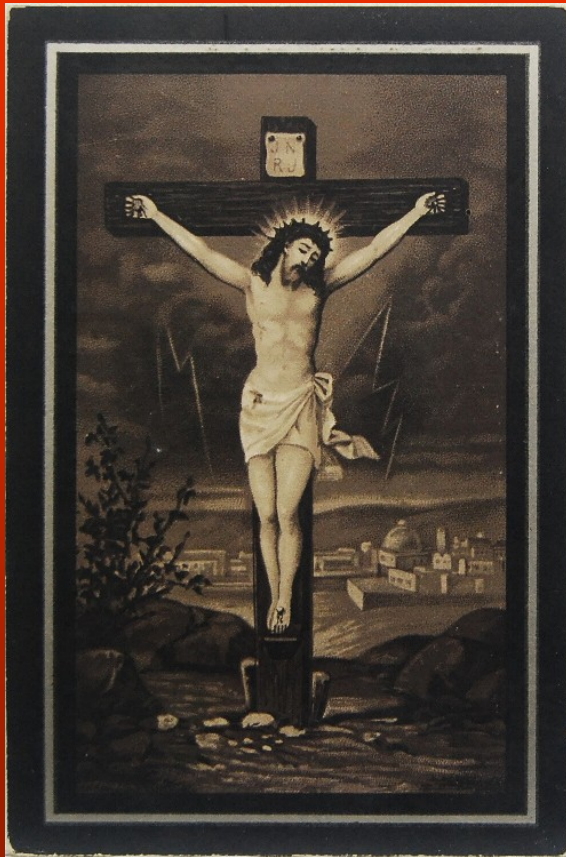
ZIJ HEBBEN MIJNE
HANDEN EN VOETEN
DOORBOORD EN AL
MIJNE BEENDEREN
GETELD...

Volien aflaat toevoegelyk aan de overledenen mist te biechten te communiceren, het bovstaende gebed voor een kruisbeeld te lezen, en daerenboven eenigen tyd te bidden volgens het inzicht van den Paus van Romen

PIE VII
10 april 1821

BEWAARD NIEUW C.L.

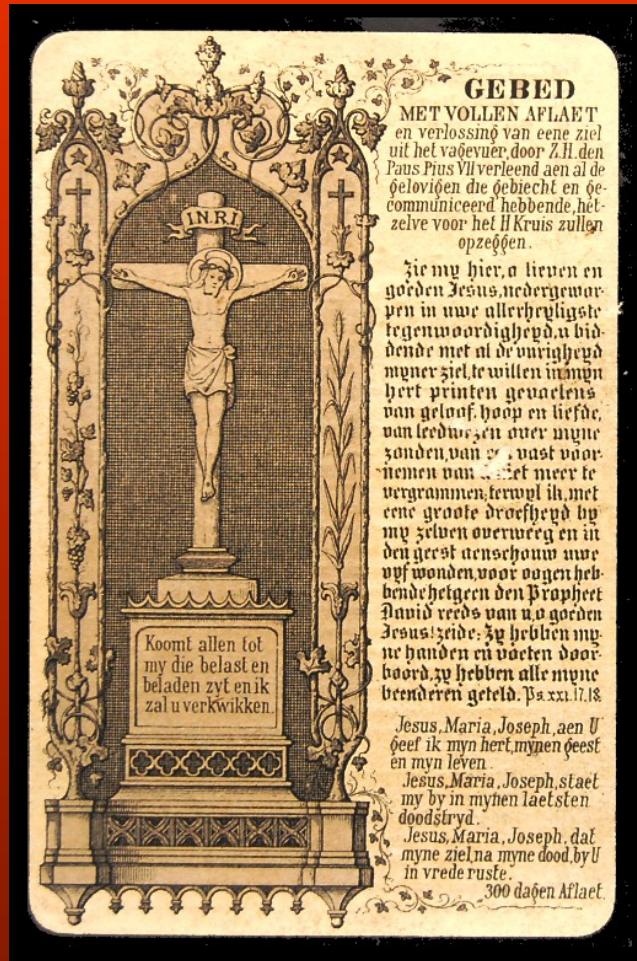
O Goede en Allerzoetste Jezus 1



Het beroep op het lijden van Christus is dé verzekering voor de toegang tot de hemel.

Met Jerusalem op de achtergrond, de bliksem als verwijzing naar Goede Vrijdag 3 uur en het bordje **J(esus) N(azareus) R(ex) J(udeorum)**. – vaak wordt de tekst gedragen door de 4 dieren (het hemels hof). Deze symbolen verwijzen tevens naar de vier evangelisten. Ze dragen de troon van God.

O Goede en Allerzoetste Jezus 2



De Gothische elementen sieren vaak de bidprentjes van de 19e eeuw. Hier is het decoratief element verwijzend naar het beeld uit het Johannesevangelie waar Christus zichzelf de wijnstok noemt. De ranken zijn wij, Zijn bloed, de geconsacreerde wijn, is een stroom van genade. De overweging van zijn lijden moet ons aanzetten om in deze gedachtengang te groeien.



De aflaten zijn binnen de R.K.-kerk in alle vormen gepropageerd geweest. Op dit beeld is de godheid van Christus op een speciale manier verzilverd. De cherubs verwijzen naar de ark van het Verbond waar God tussen de vleugels van de hemelingen woonde.

Begeleidend wordt op de prent aangeduid hoe die volle aflaat te verdienen is.

Denk aan Mij – Aflaten



GEBED
met vollen aflaat.

O Goede en allerzoetste **JESUS**, zie ik buig mijn knieën in Uwe tegenwoordigheid, en ik bid en smeek U met de grootste vurigheid van mijnen geest van te willen in mijn herte drukken, levende gevoelens van geloof, hoop en liefde, een waar berouw over mijne zonden en een vasten wil van die te beteren, terwijl ik met eene groote aandoening en droefheid, bij mij zelve overwege en in den geest aanschouwe Uwe vijf wonden voor mijne oogen hebbende hetgene de profeet **David** reeds in uwen mond plaatste over U zelve, o goede **JESUS**? Zij hebben mijne handen en voeten doorboord, zij hebben al mijne beenderen geteld."

Volle aflaat, toevoegehik aan de zielen van 't vageruur mits te biechten, te communiceren, het bovenstaande gebed voor een kruisbeeld te lezen en eenigen tijd te bidden ter intentie van Zijne Heiligheid den Paus. (Pius IX. 31 Juli 1878.)
(Vijfmaal Onze Vader en Weest gegroet)

Maria zonder vlek ontvangen
Bid voor ons.

Streeke: Kunu de Vyverer-Prigt, Brugge.

Gebed 1



Het bezoek aan het graf kan het best worden begeleidt met een gebed. Die gebeden werden in in verschillende modellen aangeboden.

Gebed 2

SMIEKGEBEDEN VOOR ONZE DIERBARE AFGESTORVENEN
LAAT ONS BIDDEN



HET EINDE VAN ALLES
IS DE DOOD;
DOCH VOOR HEM DIE GELOOFT
IS DE DOOD HET LEVEN.


H. MARIA, MOEDER DES ZALIGMAKERS,
TROOST DER BEDRUKTEN,
WIJ BIDDEN U,
WEES GIJ DE VOORSPREEKSTER
VOOR DE RUST VAN DE ZIEL VAN



R.I.P

Gebed met vollen Aflact

*toevangelyk aen de zielen in het vagevuur vergund
aan al wie het selve voor een kruisbeeld zal lezen
nu gebiegt en gecommuniceerd te hebben, zonder en
andere geboden te moeten byvoegen. (Cong. Ind. II p. 1340)*



*O gode en allerwetste Jesus. zie ik buig myne knien
in uwe tegenwoordigheid, en bid en smeech U met de groot-
ste overgheft van mynen geest, dat gy gewoerdige in myne
hart te drukken lewde gewoelens van geloof hoop en lief-
de, en waer bereuw over myne zonden, en eenen vasten
wil van my van derdof te beteren; terwyl ik met een
grote aenloening van droefheid by my selven overweeg
in den geest aenschouw uwe vijf wonden, over oogen
hebbende hetgeen de prophiet David reeds van U oeg-
de Jesus. zeide: zy hebben myne handen en
voeten doorband zy hebben myne beenderen
geteld.*

Bev. Smeekbeden en Bidden.

Dank U

Met Halloweenaandacht ben je zo aandachtig geweest.
DOODstil hadden we ook niet verwacht

Meer informatie over de DOOD konden we ook niet
geven. Tenslotte we leven gelukkig nog.
Op boekenbestellen.nl staat de tekst die we in 2008
daarover al publiceerden e-book.

<https://www.boekenbestellen.nl/PDF/bidprentjes/29251>